

THEODOSIANI

LIBRI XVI

CVM CONSTITVTIONIBVS SIRMONDIANIS

ET

LEGES NOVELLAE AD THEODOSIANVM
PERTINENTES

CONSILIO ET AVCTORITATE ACADEMIAE LITTERARVM
REGIAE BORVSSICAE

EDIDERVNT

TH. MOMMSEN ET PAVLVS M. MEYER

ACCEDVNT TABVLAE SEX

VOLVMINIS I PARS POSTERIOR

BEROLINI
APVD WEIDMANNOS
MDCCCXCV

THEODOSIANI

LIBRI XVI

CVM CONSTITVTIONIBVS SIRMONTIANIS

EDIDIT

ADSVMPTO APPARATV P. KRVEGERI

TH. MOMMSEN

VOLVMINIS I PARS POSTERIOR

TEXTVS CVM APPARATV

BEROLINI
APVD WEIDMANNOS

MDCCCXV

CONSPECTVS PARTIS POSTERIORIS

	pag.
GESTA SENATVS ROMANI DE THEODOSIANO PVBLICANDO . . .	1
THEODOSIANI TITVLI	5
THEODOSIANI LIBRI XVI	27
CONSTITVTIONES SIRMONDIANAЕ	907

LIBER DECIMVS QVARTVS.

I. DE DECVRIS VRBIS ROMAE.

Iust. 11, 14.

II, 1, 1 (357 [360] Febr. 24).

IMP. CONSTANTIVS A. ET IVLIANVS CAES. AD IVLIANVM. In decuriarum ordine insigni, cui librariorum vel fiscalium sive censualium nomen est, nequaquam aliquis locum primi ordinis adipiscatur nisi is, quem constiterit studiorum liberalium usu adque exercitatione pollere et ita esse litteris expolitus, ut citra offensam vitii ex eodem verba procedant: quod cunctis volumus intimari. Ne autem litteraturae, quae omnium virtutum maxima est, praemia denegentur, eum, qui studiis et eloquio dignus primo loco videbitur, honestiorem faciet nostra provisio sublimitate . . . tuave eius nomina indicante, ut deliberemus, quae in eum dignitas deferenda sit. DAT. VI KAL. MAR. CONSTAN(TINO)P(OLI); AOC(EPTA) ID. MAL. ROM(AE) CONSTANTIO A. VIII ET IVLIANO CAES. II CONSS.

V

<p>1 iulianum] <i>mag. incertus</i> insigni cui] <i>scripsi</i>, nisi qui V, nisi cui <i>Tilius</i> 5 maxima] <i>ma-</i> <i>gistra Gothofredus</i> 7 sublimitate tuave V, sublimitate praefecti urbi tuave <i>Seeck</i> 8 de- ferenda] <i>Gothofredus</i>, defenda V¹, defendenda</p>	<p>V^{2*} maio V 9 ē om. V. — <i>Constantius cum a. 357 non fuerit Constantinopoli neque eo venerit nisi a. 359/360, recte emendavit Gothofredus</i> Constantino A. X et Iuliano Caes. III</p>
--	--

II, 1, 2 (386 Iun. 11).

IMPPP. VAL(ENTINI)ANVS, THEOD(OSIVS) ET ARCAD(IVS) AAA. AD SALLVSTIVM P(RAEFECTVM) V(RBI). Privilegiorum antea decurialibus concessorum firmitatem mutare nec volumus nec debemus; quin immo ea, quae primitus statuta perdocentur, etiam nostrae mansuetudinis sanctione permaneant. DAT. III ID. IVN. MED(IOLANO) HONOR(IO) N. P. ET EVOD(IO) CONSS.

V

<p>1 salustium V et sic in <i>Avellanae syllogae c. 3</i> et apud <i>Symmachum ep. 5, 55-57; infra 14, 3,</i></p>	<p>18 salutium: <i>utra lectio vera sit, non liquet</i> 2 mirmitatem V¹</p>
--	---

II, 1, 3 (389 Ian. 19).

IDEM AAA. TRIFOLIO P(RAEFECTO) P(RAEFORI)O. Perire nolumus, quidquid aeternae urbi constat fuisse concessum; usque adeo privilegia vetusta servamus, ut nova, in quantum ratio permittit, beneficia praestare velimus. Unde in defendendis decurialibus, quos binos esse ex singulis quibusque urbibus omnium provinciarum veneranda decrevit antiquitas, id observare debetis, quod vel priscorum principum constitutis vel nostris intellegis sanctionibus definitum. || Si quis 'vero' decuriam de auge- || inc. IVST. | om. IVST. rendis privilegiis putaverit lite pulsandum, intellegat se decuriae interpellare debere iudicem. DAT. XIII KAL. FEB. MED(IOLANO) TIMASIO ET PROMOTO CONSS.

V. — IVST. 11, 14, 1.

1 tryfolio V quidquid] *Seeck*, quid V 2 usque] *fortasse usqueque* 8 mod V^a
49*

XIII, 1, 4 (404 Jul. 8).

IMPPP. ARCAD(IVS), HONOR(IVS) ET THEOD(OSIVS) AAA. EXSVPERANTIO, IVLIO ET CETERIS DECVRIALIBVS. Leges tam a superioribus principibus quam a divo 'patre' 'parente' IVST. nostro conditas nostra auctoritate firmamus. Singulos itaque iudices scire volumus, ne quis huic collegio iniuriis corporalibus temptet notam adterere neque ab his commodis, quae rationibus adprobantur, audeat separare. Huic etenim collegio volumus antiquam privilegiorum praerogativam servari. DAT. VII ID. IVL. ROM(AE) HONOR(IO) A. VI ET ARISTAEN(ETO) CONSS.

V. — IVST. 11, 14, 2.

5 separare V^a enim Iust. 5 audeat] *scr.* id audeat 6 aristen V

XIII, 1, 5 (407 Apr. [?] 7).

IDEM AAA. CVBATIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Cum tot et tam evidentibus praeeptionibus sacris iam inde ab antiquis principibus, nostris quoque rescriptis decuriae sint sacratissimae urbis privilegia confirmata, adtamen quae saepius statuta sunt, hac etiam lege firmamus. ET CETERA. DAT. VII ID. APRIL. RAV(ENNAE) HONOR(IO) VII ET THEOD(OSIO) II AA. CONSS.

V

2 in dede V sint] sunt V 3 statuta] *Tilius,* | *scriptio mendosa est, nam inde a Februario*
 stata V^a, stuta V^b hac] haec V 4 sub- | *Honorius debebat Romae*

XIII, 1, 6 (409 Sept. 25).

IMPPP. HONOR(IVS) ET THEOD(OSIVS) AA. BONOSIANO P(RAEFECTO) V(RBI). Vellemus privilegia augere decuriae, nisi genus esset iniuriae antiquitati aliquid sociare. Quare cuncti cognoscant quinque libras auri multae nomine propositas, si quo in loco eorum actibus ullius persona obrepere forte temptaverit. Emolumenta omnia per diversos erepta rethiberi decernimus. In eos sane, qui contra divalia statuta venisse dicuntur, spectabilis vic(arius) Afric(ae) vindictam ferre curabit. DAT. VII KAL. OCTOB. RAV(ENNAE) HONOR(IO) VIII ET THEOD(OSIO) III AA. CONSS.

V

4 obripere V 4/5 rethiberi V 5 sanae V | *Gothofredus* 6 ferre in *litura a manu prima* V
 divalia] divaliqua V^a uic afric] uicarius

II. DE PRIVILEGIIS CORPORATORVM VRBIS ROMAE.

Iust. 11, 15.

XIII, 2, 1 (364 Iun. 1).

IMPPP. VAL(ENTINI)ANVS ET VALENS AA. AD SYMMACHVM P(RAEFECTVM) V(RBI). Ea privilegia, quibus pro reverentia urbis aeternae varia corpora hominum vel prisca legum cautio vel antecedentium principum fovit humanitas, magnifica sinceritas tua sciat vel confirmata esse arbitrio serenitatis nostrae vel, si in aliqua parte titubaverint, restituta. DAT. KAL. IVN. BONAMANSIONE, P(RO)P(OSITA) IN FORO TRAIANI DIVO IOVIANO ET VARRONIANO CONSS.

V

5 diuo *bis* V

XIII, 2, 2 (391 Iul. 14).

IMPPP. VAL(ENTINI)ANVS, THEOD(OSIVS) ET ARCAD(IVS) AAA. AD ALYPIVM P(RAEFECTVM) V(RBI). Nulli sit liberum, nulli permissum, ut novum aliquid urbis incolae in urbe sustineant. DAT. PRID. ID. IVL. AQVIL(EIAE) TATIANO ET SYMMACHO CONSS.

V. — IVST. 11, 15, 1.

1/2 p[au]lli ([] in *litura*) V^b

I, 2, 3 (397 Mart. 18).

IMPP. ARCAD(IVS) ET HONOR(IVS) AA. FLORENTINO P(RAE)FECTO V(RBI).
 'In' honorem aeternae urbis corporatis indulta suffragia valere prae- sed in' IVST.
 cipimus. ET CETERA. DAT. XV KAL. APRIL. MED(IOLANO) CAESARIO ET ATTICO CONSS.

V. — IVST. 11, 15, 1.

I, 2, 4 (412 Mart. 29).

IMPP. HONOR(IVS) ET THEOD(OSIVS) AA. PALMATO P(RAE)FECTO V(RBI).
 Cura [rectorum provinciarum corporati urbis Rom(ae), qui in pere- autem IVST.
 grina transgressi sunt, redire cogantur, ut servire possint functionibus, quas imposuit
 antiqua sollemnitas. DAT. III KAL. APRIL. R(A)V(ENNAE) HONORIO VIII ET THEOD(OSIO) V AA.
 CONSS.

V. — IVST. 11, 15, 1.

4 u om. V

III. DE PISTORIBVS ET CATABOLENSIBVS.

Iust. 11, 16: de pistoribus.

I, 3, 1 (319 Aug. 13).

IMP. CONSTANTINVS A. AD PROFVTVRVM P(RAE)FECTVM ANN(ONAE). Cunctis pistoribus
 intimari oportet, quod, si quis forte possessiones suas ideo putaverit in alios transferen-
 das, ut postea se, rebus in abdito conlocatis, minus idoneum adseveret, tamquam in locum
 eius alio subrogando, nihil ei haec astutia nec detestabilia commenta profutura sunt, sed
 in obsequio pistrini sine ulla excusatione durabit nec ad eius iura revocabuntur, si quas
 emptiones transcriberit. P(RO)P(OSITA) ID. AVG. CONSTANTINO A. V ET LICINIO CAES. CONSS.

V

3 abdito] V^{2*}, addito V¹ 6 emptione *malim* | *numerus deest* V; *subscriptio expleta est ad*
 constantino augusto (*seq. spatium vacuum*; | *iunctam* 3, 1, 1

I, 3, 2 (355 Iul. 6).

IMP. CONSTANTINVS A. AD ORFITVM P(RAE)FECTVM V(RBI). Si quis pistoris filiam suo
 coniugio crediderit esse sociandam, pistrini consortio teneatur obnoxius et familiae pistoris
 adnexus oneribus etiam parere cogatur. Et quoniam necessarium corpus fovendum est,
 patronos pistoribus constitutos ad altera functionis officia prohibeo devocari caudicariorum
 corpori minime de cetero copulandos, ut aliis necessitatibus absoluti eam tantummodo
 functionem liberae mentis nisibus exsequantur. DAT. PRID. NON. IUL. MED(IOLANO) ARBITIONE
 ET LOLLIANO CONSS.

V

2 et] *Gothofredus*, sed V

I, 3, 3 (364 Iun. 2).

IMPP. VAL(ENTINI)ANVS ET VALENS AA. AD SYMMACHVM P(RAE)FECTVM V(RBI). Praedia
 rustica vel urbana, quae possident privato iure pistorum, nec senatorem nec officialem
 comparare permittimus, contractu pari cum aliis non interdicto; quippe mercatores ad

3. contractu pari V: *inde scholia Vaticana:* | *parare permissum*
 neque officialem comparare posse stupariis com-

1 venditoris officium vocabuntur super hac emptione aput p(rae)fectum ann(onae) testa-
 1 tione deposita. In donationibus vero filii excepti sunt et nepotes, eodem loco positus
 omnibus, qui qualibet proximitate iunguntur, quibus ideo non dempsimus beneficium
 2 largitatis, quia et paneficii necessitatem suscipere successionis iure coguntur. Haec
 forma servabitur et in testamentis aut donatione vel novissima voluntate, ut in extraneos
 conlata non valeant, nisi pistoris officium sponte susceperint qui pistorum sunt munificen-
 tiam consecuti. DAT. IIII NON. IVN. NAISSI DIVO IOVIANO ET VARRON(IANO) CONSS.

V

1 uo.abuntur V^a 2 donatiobus V 5 aut | nationeue nouissima uoluntate, aut excedit mortis
 donatione uel nouissima uoluntate] aut scr. do- | causa 7 iiii non.] scr. id. propter iunctas

XIII, 3, 4 (364 Ian. 6).

IDEM AA. AD SYMMACHVM P(RAE)F(ECTVM) V(RBI). Optio concessa est his, qui e pistori-
 bus facti sunt senatores, ut aut studio facultatum aut splendidissimo ordine segregati
 sint. Quod si fuerint cupidi dignitatis, in tantam paneficii substantiam idoneos de suis
 subrogare cogantur, quantam ipsi exhibere pistoros. DAT. VIII ID. IVN. NAISSI DIVO IOVI-
 ANO ET VARRONIANO CONSS.

V

1 pu.] p[̄] urb V^b, p[̄] urb V^a 4 uiii] scr. ui propter iunctas

XIII, 3, 5 (364 Ian. 8).

IDEM AA. AD SYMMACHVM P(RAE)F(ECTVM) V(RBI). Filios pistorum, qui in parvula aetate
 relinquuntur, usque ad vicesimum annum aetatis a pistrini sollicitudine defendi iubemus.
 Sane periculo totius corporis subrogari convenit pistoros idoneos pro pupillis, sub hac
 videlicet condicione, ut post emensum vicesimum annum aetatis paterni muneris neces-
 sitatem subire cogantur, nihilo minus permanentibus pistoribus his, quos in locum eorum
 constat substitutos. DAT. VI ID. IAN. NAISSI DIVO IOVIANO ET VARRONIANO CONSS.

VW (incipit 1 idem)

1 pesterum W 2 relinquuntur] quuntur W^a | typ. Haenel 5 cogatur W^a 6 ian.] scr.
 2/3 iubemusane W^a 3 pistoras V^a, p[i]tores | iun. ad iunctas
 W^a 4 condicione W(?) uicesimum om. err.

XIII, 3, 6 (364 Ian. 8).

IDEM AA. AD SYMMACHVM P(RAE)F(ECTVM) V(RBI). Nulli liceat pistorum supplicatione
 delata subterfugendi muneris impetrare licentiam. DAT. VI ID. IAN. NAISSI DIVO IOVIANO
 ET VARRONIANO CONSS.

V[W omisit].

2 ian.] scr. iun. ad iunctas

XIII, 3, 7 (364 [367] Oct. 8).

IDEM AA. AD VIVENTIVM P(RAE)F(ECTVM) V(RBI). Post quinquenni tempus emensum unus
 prior e patronis pistorum otio et quiete donetur, ita ut ei qui sequitur officinam cum
 animalibus servis molis fundis dotalibus, pistrinorum postremo omnem enthecama tradat
 adque consignet. DAT. VIII ID. OCTOB. ALTINO DIVO IOVIANO ET VARRONIANO CONSS.

VW

1 quinquennii W 2 sequetur W 3 molis | Ammiano (27, 3, 11) Viventius praefecturam
 om. W 4 erratum est in anno, nam teste | inuit a. demum 367

II, 3, 8 (365 Ian. 15).

IDEM AA. AD SYMMACHVM P(RAEFECTVM) V(RBI). In speculis erit officium sinceritatis tuae, ne cui, qui semel pistorum corpori fuerit deputatus, abscedendi qualibet ratione copia facultasque tribuatur, etiamsi ad absolutionem eius pistorum omnium laboret ad-sensus et consensus convenisse videatur. Ne illud quidem cuiquam concedi oportet, ut ab officina ad aliam possit transitum facere. DAT. XVIII KAL. FEB. MED(IOLANO) VAL(EN-TINI)ANO ET VAL(ENTE) AA. CONSS. 5

VW

2 abscedendi W	3 ad] W, om. V	3/4 ad-	nisse W	4 concendi V	5 ab] W, om. V
sensus et consensus conuenisse]	scripsi, ad-	sensus consensus conuenisse V, ad-	feb.] fel. V ^a		

II, 3, 9 (368? 370? Mart. 30).

IDEM AA. AD OLYBRIVM P(RAEFECTVM) V(RBI). Ex libertinis catabolensium corpori statuimus sociari eum, cuius tota substantia triginta librarum argenti aestimatione colligitur. Idque pondus sive ipsum per se habet seu in aliis quibuscumque speciebus vel in aedificiis adque agris dictae adscriptionis merita non transit, iubemus ab inquietudine istius molestiae segregari. DAT. III KAL. APRIL. TREV(IRIS) VAL(ENTINI)ANO ET VALENTE AA. CONSS. 5

VW

2 substata W ^a	argenti in litura septendecim	inquietudinem W	5 treU] W, triU V	et
circiter litterarum V ^b	3 habet] VW, non	om. W	ualenti W	
habet Gothofredus	4 transit] trans W			

II, 3, 10 (368? 370? Iul. 7).

IDEM AA. AD OLYBRIVM P(RAEFECTVM) V(RBI). Libertini, qui a dominis cuiuscumque honoris aut meriti aliquid testamento vel donatione meruerunt, si aliqua pistrinis obnoxia consecuti sunt, pistorum corpori copulentur. Si vero libera ab hoc nexu isdem sunt corporibus derelicta, catabolensium necessitatibus obsequantur. Quin etiam si qui ex his aliis se corporibus crediderint inserendos, ab his incunctanter abstracti ei, cui hac lege sociati sunt, muneri deputentur. Si autem a clarissimis viris aliquos acceperint fundos, sic praedicto corpori pareant, ut glebae, ex qua lucrata ea sunt corpora, nullum praedictum comparetur. DAT. NON. IVL., LECTA IN PANTHEO NON. NOV. VALENTINIANO ET VALENTE AA. CONSS. 5

VW (mutil.).

1 idem W, imp. ual(entini)anus et ualens V	4 sunt corporibus derelicta] VW, scr. sunt dere-
2/3 aliqua p. obnoxia (obxia W ^a /?) W, ali-	lecta 7 pareant] parant V, parant W
quam p. obnoxiam V	3 ab] W teste Pey-
rono, a(?)b teste Patetta, ob V	hisdem VW
	lucrata ea] scripsi, lucratiua V, W

II, 3, 11 (365 Sept. 27).

IDEM AA. AD SYMMACHVM P(RAEFECTVM) V(RBI). Hac sanctione generaliter edicimus nulli omnino ad ecclesias ob declinanda pistrina licentiam pandi. Quod si quis ingressus erit, amputato privilegio christianitatis sciat se omni tempore ad consortium pistorum et posse et debere revocari. DAT. V KAL. OCTOB. AQVIL(EIAE) VAL(ENTINI)ANO ET VALENTE AA. CONSS.

VW (mutil.).

2 aeclesias V	2/3 ingressus erit] ingresserit V, ing.....it W	3 xpianitatis V
---------------	---	-----------------

XIII, 3, 12 (370 Dec. 1).

IDEM AA. AD CLAVDIVM PROC(ONSVLEM) AFRIC(AE). Secundum parentis nostri Constantini divale praeceptum omnibus lustris pistores ex officio, quod ei corpori constat addictum, ad urbem sacratissimam destinentur. In quo || illud convenit praecaveri, ne quis hanc, quae personalis est, 'functionem' pretio putet esse taxandam. || Veniant suo tempore, quos causa constringit et ita veniant, ut eos officium, quod tibi paret, pistorum patronis adque annonae p(rae)fecto aput publica monumenta consignet. Quod si quis iudicum statuto tempore personam, quae est destinanda, non miserit, ipse profecto remanebit obnoxius functioni, cui subtraxisse probatur obnoxium. In officium quoque poena competens exeretur, quod aut dissimulatione neglexerit aut fraude subtraxerit iudicem suum super vi legis et consuetudinibus admonere. DAT. KAL. DECEM(B). TREV(IRIS) VALENTINIANO ET VALENTE AA. CONSS.

|| inc. IVST.
"functio" IVST.
|| fn. IVST. 5

VW (*mutil.*). — IVST. 10, 48, 9.

4 praetio V 11 treuer W, triu V aa. om. W

XIII, 3, 13 (369 Iun. 1).

IMPPP. VAL(ENTINI)ANVS, VALENS ET GRATIANVS AAA. AD OLYBRIVM P(RAE)FECTVM V(RBI). Non ea sola pistrini sint vel fuisse videantur, quae in originem adscribita corpori dotis nomen et speciem etiam nunc retentant, sed etiam ea, quae ex successione pistorum ad heredes eorum vel quos alios devoluta noscuntur, quo eorum quoque distractio inhibita evidentius cerneretur. In his vero solis liciti contractus eidem corpori reserventur, quae ad ipsos non hereditario pistorum nomine, sed privatorum institutione, liberalitate vel dote aut quolibet titulo, probantur esse transfusa et si qua ipsi ex privata munificentia consecuti in rebus humanis agentes in aliquem ex sociis, id est in pistorem alterum transulerunt. Ceterum si haec quoque in successione propria reliquere, etiam eadem dotis nomine et titulo nuncupamus, quia pistrino proficere convenit, quod aput pistorem eo vivente permansit. Servabis igitur de cetero ordinem constitutum, ut, si vel donatione pistoris rem pistrino hereditatis successionisve meritis obligatam quicumque ex privatis a pistoribus fuerit consecutus, sciat corpori obnoxium vendere et alienare non posse, sed in sua causa et pistorum nomine ac iure residere. DAT. KAL. IVN. TREV(IRIS) VAL(ENTINI)ANO NOB. P. ET VICTORE CONSS.

VW [*fnit* 5 corpori ses . . .].

1 imppp. . . aaa.] W, idem aa. V 2 originem] VW, scr. origine 3 nomine . . . speciem W ea quae] nunc W successione V 5 cerneretur] V, consuetudine W, scr. cerneretur reseruetur V 6 ipsos] V^{2*}, ipros V¹ liberalitate] scr. liberalitate 11 servabis] Gothofredus, servaui V 12 successionisuae V obligam V 13 a pistoribus] scr. aut pistoribus 14 triu V

XIII, 3, 14 (372 Febr. 22).

IDEM AAA. AD VRSICINVM P(RAE)FECTVM ANN(ONAE). Si cui pistoris filia nubserit ac postea is eandem dilapidatis facultatibus consortio putaverit eximendam, non alia lege adque ratione eundem ipsum pistoriae necessitati et corpori praecipimus adstringi, quam si eodem munere originis vinculo teneretur. DAT. VIII KAL. MART. TREV(IRIS) MODESTO ET ARINTHAEO CONSS.

V

1 pf.] pp. V^a 3 ipsum pistoriae] scripsi, | triu V 5 arintheo V
ipistoriae V 4 si] Gothofredus, om. V

XIII, 3, 15 (377 Febr. 16).

IMPPP. VALENS, GR(ATI)ANVS ET VAL(ENTINI)ANVS AAA. AD GREGORIVM V(IRVM) C(LARISSIMVM) P(RAE)FECTVM ANN(ONAE). Ne quis umquam p(rae)fectus ann(onae) contra suam

1 graegorium V

alienamve sententiam pistorum locum eiectis permiserit reformari, cum praescriptum suum apud iudices obtinere lex debeat, per quam simul adversus decoctorum vitia et utilitati annonae publicae et rerum iudicatarum constantiae providetur. DAT. XIII KAL. MART. TREV(IRIS) GR(ATI)ANO A. III ET MEROBAUDE CONSS.

V

1 scr. deformari 4 trū (sic) V

II, 3, 16 (380 Iun. 13).

IMPPP. GR(ATI)ANVS, VAL(ENTINI)ANVS ET THEOD(OSIVS) AAA. AD ARBORIVM P(RAEFECTVM) V(RBI). Quidquid ex horreis plectibili usurpatione praesumptum sit, id per pistores, in quos totius criminis confertur invidia, matura exactione reddatur, ut, si quid in hac specie minus potuerit exsolvi, in quibuscumque speciebus, in aere vel plumbo seu qualibet alia solutione, pensetur, dummodo redintegratio totius summae curetur. DAT. ID. IVN. GR(ATI)ANO A. V ET THEODOSIO A. I CONSS.

V

3 criminis V

II, 3, 17 (380 Iul. 12).

IDEM AAA. AD TITIANVM VIC(ARIVM) AFRIC(AE). Iudices Africanos laudabilis sinceritas tua huiusmodi interminatione conterreat, ut, nisi tempore solito debitos pistores venerabilis Romae usibus dirigere curaverint, sciant se ipsos quinquaginta argenti librarum officiumque eorum pari condemnatione multandum. DAT. III ID. IVL. TREV(IRIS) GR(ATI)ANO V ET THEODOSIO I AA. CONSS.

V

2 conterreat V 4 triū V 5 i ante aa. addidi

II, 3, 18 (386 Iun. 11).

IMPPP. VALENTINIANVS, THEOD(OSIVS) ET ARCAD(IVS) AAA. AD SALLVSTIVM P(RAEFECTVM) V(RBI). Ut concessa decurialibus privilegia nolumus abrogari, ita lege super mancipibus data nihil iubemus inminui. Nam si qui ob hoc ad decurias illicite transierunt, ut munus evaderent mancipatus, necesse est erga eos privilegia non posse servari, quos obnoxios sibimet recte vindicat functio memorata. In tantum etiam defensionem diversorum principum largitate concessas erga decurias manere decernimus et mancipatui obnoxios iubemus addici, ut, si quispiam super absoluteione mancipatus nostrae maiestati preces obtulerit, bonorum amissione plectatur. Quod quidem non solum in decurialibus, sed etiam in ceteris decernimus perpetua lege servari. DAT. III ID. IVN. MED(IOLANO) HONOR(10) N. F. ET EVODIO V. O. CONSS.

VT [incipit 10 pp].

1 salutium V: vide ad 14, 1, 2	2 abrogari]	mancipat]ui	5 vindicant V	6 concessas]
V ²² , adrogari V ¹ lege] scr. de lege	4 quos]	Gothofredus,	concessa V	8 plectetur V
Pithocus et Gothofredus, qui V, fortasse scr. q[uos		10 evotio V	u c om. V	

II, 3, 19 (386 Iul. 9).

IMPP. ARCAD(IVS) ET HONOR(IVS) AA. EVSEBIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Pistorum urbis aeternae praetermissa veteri consuetudine fundis vel praediis ad nihilum redactis, quae

1/2 urb aeternae vel urbis aeternae T 2 praedis T

eorum corpori solacia certa praebebant, novos sibi quaestus excogitasse comperimus. Ideoque in futurum provisionis remedia proferentes misso probatae industriae viro singulorum fundorum sive praediorum, quae pistorum corpori obnoxia sunt, vires discuti exquirique praecipimus, ut idem iure perpetuo idoneis adfixa praestatione tradantur adque conductores praestationis modum et solacia ministrent antiquitus constituta pistoribus. DAT. VII ID. IVL. MED(IOLANO) ABCAD(10) III ET HONOR(10) III AA. CONSS.

VT

1 corpori] T, corporis V	exagitasse T	praestatione . . . 5 conductores om. T
3/4 exquiri quae T	4 praecipimus T	5 mi[nist]rent antiquitus] T, ministrantiquitus V
idem] sic VT, intellege iidem	adfixa(?)a T	6 uii om. T

XIII, 3, 20 (398 Apr. 25).

IDEM AA. THEODORO P(RAE)F(ECTO) P(RAE)T(ORI)O. Adscribiti semel per sententiam iudicis ordini pistorio subrepticia rescripta non quaerent, nec ulla eis supplicandi praestetur facultas. Et qui huiusmodi sperare voluerit beneficia, quinque libras auri fisco nostro inferre cogetur. Si quo enim casu vel occultis vel ambitiosis hoc precibus elicuerit, iudex, cuius in iudicio haec fuerit prolata sententia, officium quoque eius, si consensum praebuerit impetratis, quinas auri libras aerario nostro inferent. DAT. VII KAL. MAL. MED(IOLANO) HONOR(10) A. III ET EVTYCHIANO CONSS.

VT

1 adscribitis V	sentiam T	2 quaerent] sic	rit] V, fuerit impetratis T	6 praebuerit] V,
VT	4 cogatur T	praecibus VT	5 fue-	fuerit T inferet T 7 iiii] iii T euticiano T

XIII, 3, 21 (403 Mart. 8).

IDEM AA. ET THEODOSIVS A. VITALI P(RAE)F(ECTO) ANN(ONAE). Nulli pistori nec posteris eius in privatas personas vel thymelicas vel eas, quae aurigandi studio detinentur, liceat coniugii societate transire, etiamsi huic facto omnium pistorum accedat adsensus, etiamsi nostra elicita fuerint aliqua subreptione rescripta. Quod si quisquam in haec vetita adspirare temptaverit, sciat se verberibus adfectum deportatione puniendum facultatesque suas paneficio sociandas. Quod si non statim officium gravitatis tuae in ipsis inceptis occurrerit, sed in suggestione cessaverit, in singulis familiis librarum auri decem multa feriat: ita ut eae quoque personae cum patrimonio ad debitum officium revocentur, quae per huiusmodi nuptias in simili consortio fuerunt. Omnes igitur, qui filias pistorum in consortium sortiti sunt, vel ex thymelicis vel aurigis vel universis privatis pistorio corpori ilico deputentur. DAT. VIII ID. MART. RAV(ENNAE) D. N. THEOD(OSIO) A. I ET RVMO-RIDO V. C. CONSS.

VT

1 [aa. et t]heod. a. T, aaa. V	2 thymelica[s]	ficium] T, officio V	7 sed in] V, sed id T
T, thymelicas V	3 coniungi T	etiamsi	in singulis] V, insign(?)is T
nostra] V, etsi nostra T	4 elicita fuerint] T	10 consortium] T, con V	8 heae V, haec T
Pithoeus et inde Cuiacius ed. 2, licita fuerit V	5 adspirare vel aspirare T	6 of-	11 iiii] V, uii T et in litura V

XIII, 3, 22 (417 Dec. 26).

IMP. HONOR(IVS) ET THEOD(OSIVS) AA. PALLADIO P(RAE)F(ECTO) P(RAE)T(ORI)O. Quicumque in(lustris) urbanae sedis vel annonariae potestatis apparitor clandestina fraude pistorem concusserit, accusatus adque convictus perpetuis paneficii nexibus addicatur. ET CETERA. DAT. VII KAL. IAN. RAV(ENNAE) HONOR(10) A. XI ET CONSTANTIO II V. C. CONSS.

VT HALBERSTAD. (inde a 3 [con]victus perpetuis, sed pleraque evanuerunt neque de codicis lectione constat nisi ubi diserte laudatur in apparatu nostro). — IVST. 12, 53, 2.

1 numerus constitutionis est uiiii in T 2 sedis om. videtur T 4/5 u. c. om. T

III. DE SVARIIS, PECVARIIS ET SVSCEPTORIBVS VINI
CETERISQVE CORPORATIS.

Iust. 11, 17: de suar. et susc. vini et ceteris corporatis.

III, 4, 1 (334 Mart. 8).

IMP. CONSTANTINVS A. AD PACATIANVM P(RAE)FECTVM P(RAE)TORIO. Quoniam suariorum corpus ad paucos devenit, iubemus eos adstante populo Romano dicere, quibus excusatio sit delata, quibus provenerit onus, ut his in medium publicae rationis eductis exemplum rei naviculariae proponatur. Itaque dinoscant facultates proprias suariorum esse obnoxias muneris ac de duobus alterum eligant; aut retineant bona quae suariae functioni dstricta sunt ipsique suario teneantur obsequio aut idoneos quos volunt nominent, qui necessitati idem satisfaciant. Nullum enim vacare ab huius rei munere patimur, sed sive honoribus evecti sive quolibet versutiae genere fugerunt, revocari eos iubemus idque ipsum teste et audiente populo Romano compleri ac nos super his consuli, ut animadvertamus in eos, qui hac tergiversatione u[si sint]; de reliquo functionis huius vacatione nulli penitus tribuenda, sed eo qui subripere potuerit post beneficium infirmatum, salutis etiam periculum subituro. DAT. VIII ID. MART. ROM(AE) OPTATO ET PAVLINO CONS.

V (cum Solms.) T HALBERSTAD. (vide ad praec.).

2 as[tante] T	3 prouenerit] V, conuenerit T,	de relico f. h. uacationem T (<i>explevit Peyron</i>), om. V nulli] V, om. T 11 tribuenda sed eo] tribuendas ideo V, tam dam sed eum T 12 subituro] V, subitur. T dat.] V, def. T: immo proposita
peruenerit scr.	eductis] <i>Gothofredus</i> , edoctis V	
<i>Halberstad.</i> , conuenerit T	5 functione T	
7 idem] V, id est T, scr. eidem	8 euicti T	
uersutia T eos om. T iubemus] <i>fortasse</i>		
<i>addendum</i> in corpus <i>similiae</i>	10 u[si sint]	

III, 4, 2 (326 [324] Apr. 11).

IDEM A. LVCRIO VERINO. In arbitrio suo possessor habeat, ne suario pecuniam solvat, quod ideo permissum est, ne in aestimando porcorum pondere licentia suariis praebetur. Quod si iuste porcos suarius aestimaverit, huic pecuniam possessor, cui pensationis utriusque copia est indulta, numerabit. Ne autem suario in suscipienda pecunia detrimenti aliquid adferatur, singulis quibusque annis ea pretia porcinae possessor adnumeret, quae usus publicae conversationis adtulerit. Et quoniam non semper nec in omnibus locis una est forma pretiorum, pro diversitate locorum et temporum in specie pretia danda sunt, nisi ipsa porcina praestetur. Iudices autem regionum monendi sunt, ut per singulos annos ad scientiam tuam referant, quae in quibus locis sunt pretia porcinae, ut instructione hac a tua gravitate perpensa tunc demum suarii per diversa profisciscantur et pretia suscipiant, quae in his regionibus versari cognoveris. Queri enim suarii non poterunt, quia nihil interest, carius an vilius comparent, cum, quantum pretium daturi sunt, a possessore accipiant; et possessores erunt moderati in specie distrahenda, cum se sciant, quanto maiora pretia pro carne poposcerint, tanto plus suariis soluturos. DAT. III ID. APRIL. CONSTANTINO A. VII ET CONSTANTIO C. CONS.

VT HALBERSTAD. (ad 13 in specie distra[henda]; vide ad 14, 3, 22).

1 lucrio (<i>scr. lucerio</i>) uerino (u bino <i>vel</i> u pino <i>Halberst.</i>) praef. urbi saluat T	2 cor- porum T	3 aestimari[t] T	5 praetia VT	12 an uilius] annuilius T
7 praetiorum VT	praetia V,	[pr]aetia T		quatum V praetium V <i>Halberst.</i> , def. T
9 ad scient <i>bis</i> V	praetia V,	[pr]aetia T		14 maiore T praetia VT [s]uario T 15 c
10 demum] T, dem V				om. T: <i>Verinus praef. urbi fuit 323 Sept. 13—</i> <i>325 Ian. 3</i>

III, 4, 3 (363 Dec. 9).

IMP. IVLLIANVS A. FL(AVIO) APRONIANO SVO SALVTEM. Ea pretia, quae in Campania per singulos annos repperiuntur, suariis urbis Romae debent solvi, ita ut periculo suariorum

1 *Iuliano adscribitur secundum usum compila-* | *videtur esse Ioviani* Fl. Aproniano] *p̄u* Romae
torum, quoniam imperabat anno hoc incipiente; | praetia T 2 repperiuntur] *sic* VTW

populo porcinae species adfatim praebatur. Et quia officialibus pro omni supplicio sufficit directorum restitutio, quidquid ultra senos folles per singulas libras claruerit flagitatum, id fisci viribus protinus vindicetur. Exactio autem nummaria non per officium tuum vel ipsos suarios, sed per officiales consularis iuxta praeceptum nostrae mansuetudinis competentem sortiatur effectum. Nam quia maiorum potestatum officiales solent esse provincialibus perniciosi, per ordinarios iudices adque curias etiam hanc exactionem convenit celebrari. Per singulos itaque annos iuxta pretia, quae repperiuntur in publica conversatione, per Campaniam habitantes pecuniam pro singulis libris porcinae praecipiantur exsolvere, ita ut non ad pretia, quae in urbe Roma repperiuntur, sed quae apud Campanos in publicis usibus habentur, nummaria celebretur exactio, suariis autem celebrandae nummariae exactionis facultas denegetur. Nam dedimus litteras ad v(irum) c(larissimum) consularem, ut remotis officialibus praefecturae urbanae et suariis ipse totius exactionis instantiam adque periculum ad suam curam sollicitudinemque revocare contendat. Qui evidentissimo discrimini constituetur obnoxius, si in transmittendis pecuniis aliqua fuerit materia deceptionis exorta. DAT. V ID. DECEMB. ANTOCHIAE D. N. IVL- ANO A. IIII ET SALLVST(10) CONSS.

VTW [incipit 779, 1 pania per].

1 pro omni supplicio om. W 2 restitui W
ultran W 3 exacto T^a 3/4 officium
T^a 4 officiales] VT, officium W 6 adque]
VW, autemque T^a curias] VT, curiales W
7 praetia W, prae[tia] T^a repperiuntur] sic V
TW 8 capaniam V 9 praetia TW
[r]omae T^a repperiuntur] sic VTW 10 cam-
panus W 10/11 nummaria celebretur exactio
***** | [suariis] autem celebrandae nummariae

exactio suari | ***** celebrandae nummariae
exactionis T, nummariae exactionuariis (om. in
exactio suariis) autem celebrandae num[mariae]
exactionis W, nummariae exactionis omissis reli-
quis V 12 ūc] T, uirum clarissimum VW
14 in om. W 15 antiochiae W, anthiociae T
dn] T, om. VW 16 ā iiii] V, ā iiii W,
ā iiii T cons. W

XIII, 4, 4 (367 Oct. [?] 8).

IMP. VAL(ENTINI)ANVS ET VALENS AA. AD PRAETEXTATVM P(RAE)FECTVM V(BBI). Per singulas et semis decimas, quibus suariorum dispendia sarcuntur, damnum, quod inter susceptionem et erogationem necessario evenit, vini, hoc est septem et decem milium amphorarum perceptione releuetur. Cui rei illud provisionis accedat, ut Lucanus possessor et Brittius, quos longae subvectionis damna quatiebant, possit, si velit, speciem moderata, hoc est septuagenarum librarum compensatione dissolvere, quod ibi debet inferre, 2 ubi vina fuerat traditurus. Quibus in rebus illud quoque a decessore tuo salubriter institutum est, quo suariis aestimandi licentia denegetur pondusque porcorum trutiniae examine, non oculorum libertate quaeratur, ita videlicet, ut ne volenti quidem possessori tradere animal liceat, cuius modum non prius ponderatione certa deciderit suarius. Animal vero a possessore tradendum ob digeriem prius unius noctis tantum ieiunitate vacetur. Illud quoque salubris Constantinianae legis forma conpescat, videlicet ut cum possessore, cui commodioris pretii beneficia indulta a veteribus principibus praerogativa providit, proprium ordo decadat ac transigat isque ordo suariis, quibuscum habet vini emolumenta communia, aut legitimum pretium, id est Romani fori, cui carnem fuerat in-

1 praetaxtatam V 2 semis decimas] sic VT
W 2,3 susceptionem et erogationem] VT,
susceptiones W 5 possint si uelint VW,
possint si **** T 5/6 moderata] scripsi,
moderatam VT (sic potius quam adaeatam) W
10 anima W, deficit T prios W dederit
W, deficit T 12 ut om. W cum] Gotho-
fredus, cum a VTW 13 praetii T, prae[tii] W
14 proprium] Gothofredus [ad edictum Turcii
Aproniani C. I. L. VI, 1771: cum suarios dam-
nis videremus adfectos et eos etiam ordines,
qui suariam faciunt, providimus his levamen ex

titulo canonico vinario, ut viginti quinque milia amphorae annua consequantur, sub ea divisione, ut duae partes suariis, tertia vero his ordinibus proficiat, qui suariam recognoscunt, ita ut idem ordines iuxta consuetudinem tam proprium quod appellatur quam annonas exsolvant et moderatione adhibita periunde a possessore suscipiant adque accipere sunt soliti], proprius VT, proprius W isque ordo suariis] Gothofredus, idque ordo suarius VTW quicum T
15 communia] communia communia (sic) T legitimum] T, legitimum V, legitim. W

4 laturus, tradat, aut carnem debitam subministret. Porro decimae semis, quam statuimus, non petantur ab his, a quibus fuerit pecunia ministranda. Haec autem omnia aeneae tabulae in foro suario collocandae ad aeternam memoriam oportebit insculpi. DAT. VIII ID. OCTOB. REMIS LVFICINO ET IOVINO CONSS.

VTW

1 aut] ac T sumministret T 1/2 porro decimae (scr. decima et) semis (semes W) quam (quas Beck) st. n. p. ab (ad W) his a quibus fuerit pecunia] VW, porro | pecunia mediis omissis T 3 insculpi] insc[ci W | uiii spatio vacuo relicto om. W 4 remis] VW, rem. vel rom. T iuuiuo W in mense erratum est, nam ante Aug. 18 Valentinianus Remis profectus est Treveros

III, 4, 5 (389 Aug. 18).

IMPPP. VAL(ENTINI)ANVS, THEOD(OSIVS) ET ARCAD(IVS) AAA. AD ALBINVM P(RAEFECTVM) V(RBIS) ROM(AE). Suariorum vires ea concidisse occasione comperimus, quod fundi eorum adque alia praedia in extraneas quasque personas multimoda donatione transcribta sunt. Quae sublimis eminentia tua aut ad memoratorum iura revocabit aut, si eorum detentatores putaverint abnuendum, subeant cum his communem sarcinam, quorum incubuere corporibus. Consanguineos quoque eorum vel originales ut memoratorum nomini functionique iubeas adiungi, plenum et aequitatis et iuris est. DAT. XV KAL. SEPT. ROMAE TIMASIO ET PROMOTO CONSS.

VT [finit 7 rom. tim . . .] W

1 aaa. om. W 1/3 albinum p[que alia] dum] TW, abluendum V 6 originalis W (med. om.) T 4 reuocau(?)it T detentatores] 7 xū vacuo spatio relicto om. W romae] V, T, detenta]res V, detentores W 5 abnuen- rom TW

III, 4, 6 (389 Aug. 25).

IDEM AAA. AD ALBINVM P(RAEFECTVM) V(RBI). Porcinarii urbis aeternae cum pervigilem laborem populi Romani commodis exhibeant, [id se divae memoriae Gratiani beneficio meruisse proponunt, ne sordidis umquam muneribus subiacerent. In(ustris) igitur auctoritas tua divalium praeceptorum formam conservans etiam cum interminatione competenti suo insistat officio, quatenus id, quod et ante constitutum est et nulla postmodum iussione mutilatum, indubitatum adque intactum faciat perdurare. DAT. VIII KAL. SEPT. ROMAE TIMASIO ET PROMOTO CONSS.

[sordidis semper muneribus liberentur
fin. IVST.

VW [finit 5 praeceptorum]. — IVST. 11, 17, 1.

1 aa. W

III, 4, 7 (397 Febr. 15).

IMPP. ARCAD(IVS) ET HONOR(IVS) AA. FLORENTINO P(RAEFECTO) V(RBI). Heredes suariorum, filiorum etiam emancipatorum bona omnia ac patrimonia requirantur, ut, sive personarum agatur ratio sive rerum, non minus habeatur obnoxius quem possessio tenet quam quem successio generis adstringit, dummodo suo ordini adtributos suarii non amittant et propriis facultatibus solitisque subsidiis aliena adque longinqua et ab hoc munere distracta non quaerant. DAT. XV KAL. MAR. MRD(IOLANO) CAESARIO ET ATTICO CONSS.

V

3 obnoxiiis V 4 generis] V^b, aeneis V^a | scr. subsidiis contenti
amittant] scripsi, admittant V 5 subsidiis] |

III, 4, 8 (408 Ian. 15).

IDEM AA. HILARIO P(RAEFECTO) V(RBI). Quicumque de suariorum corpore originariam functionem sub cuiuslibet desiderio auxilii vel honore declinasse noscuntur vel ad diversa

1 requiritur idem AA. et Theodosius A. 2 ad diversa] Cuiacius, adversa V

se officia contulisse aut adnotationibus vel rescriptis nostrae serenitatis elicitis, ad munus pristinum revocentur, tam qui paterno quam qui materno genere inveniuntur obnoxii: oportet enim viribus vacuari, quae in dispendium publicum adumbratione extorta sint. Nullique penitus ad quemlibet honorem adque militiam aditus tribuatur et si qua deinceps de nostris altaribus per adnotationem vel rescriptum vel quolibet genere fuerint
 1 elicita vel emendicata, cassentur. Eos etiam, qui ad clericatus se privilegia contulerunt, aut agnoscere oportet propriam functionem aut ei corpori quod declinant proprii
 2 patrimonii facere cessionem. Li vero, qui praedia obnoxia corpori vel ex empto vel ex donato vel ex quolibet titulo tenent, pro rata publicum munus agnoscant aut possessionibus
 3 cedant. Circa reliqua etiam corpora, quae ad privilegia urbis Romae pertinere
 10 noscuntur, eadem praecepti nostri forma servetur. DAT. XVIII KAL. FEB. ROMAE BASSO ET PHILIPPO CONSS.

V

1 aut delendum 2 renocetur V tam qui] dus, exorta V 4 et si] Gothofredus, nisi V
 Cuiacius, tamquam V 3 extorta] Gothofre- | 8 hii V

XIII, 4, 9 (417 Dec. 26).

IMPP. HONOR(IVS) ET THEOD(OSIVS) AA. PALLADIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. POST ALIA: Ad excludendas patronorum caudicariorum fraudes et Portuensium furta mensorum unus e patronis totius consensu corporis eligatur, qui per quinquennium custodiam Portuensium suscipiat conditorum, clandestinum ad collegas digma missurus, ne quid ex specie fraus occulta vectorum pessimae qualitatis inmutet. Cui praemia ista deferimus, ut, si optima
 5 fide administraverit munus iniunctum, post expletas lustralis sollicitudinis metas comitivae tertii ordinis honore cumuletur idque non iam ex codicillis nostris, sed constituti istius consequatur indulto; deprehensus in fraude amisso patrimonio ad pistrini etiam munia prima revocetur. Illud etiam decernimus, ne in singulos tres primos patronos corporum singulorum vir clarissimus p(rae)ff(ectus) ann(onae) ius habeat corporalis iniuriae;
 10 nam sufficit in delinquentem inl(ustris) urbani censura iudicii. DAT. VII KAL. IANV(AE) RAV(ENNAE) HONOR(IO) A. XI ET CONST(ANTIO) II V. C. CONSS.

V

8 depraesensus V fraudem V 9 singulos] Gothofredus, singulis V

XIII, 4, 10 (419 Iul. 29).

IDEM AA. PALLADIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Suariis pecuarii iungantur: sub hac tamen condicione decreti corpora volumus miscere, ut rescissis privilegiis, quae impetrasse dicuntur, mixtae corporum vices alternis fungantur officiis. Quibus cum lege concedimus, ut corpora externa iungamus, e re est, ut his quoque suas reddi iubeamus personas, quas rescissis omnium privilegiis vinculis gratiosis sententiis, si quas in abolitionem
 5 genuinae functionis callida fraude meruerunt, restitui cum facultatibus suis posthabita
 2 dilatione. Nulla tamen eos corporis iniuriae formido percellat: nam praecipimus, ut tres huius corporis principales terti ordinis comitivam recipiant, quam sibi non iam ex
 3 codicillis nostris, sed ex privilegio latae legis adsumant. Per quinque autem menses quas in obsoniis libras carnis possessor accipiat, ne per minutias exigui ponderis amplius
 10 fraus occulta decerpat. Possessores quoque, qui pro larido millenos denarios in vicenis
 4 libris solebant conferre, suariis in pretio exsolvant. Primiscrinii quoque tam inl(ustris) urbanae sedis quam spectabilis vicariae potestatis, nisi anno militiae finali institerint,

8 vices] vires Reinesius 4 externa] fortasse | 10 accipiat] appendat Gothofredus 11 qui]
 alterna 4/5 ut his quoque suas iubeamus personas rescissis (del. reddi et quas) scr. 8 terti] scr. quos dinarios V 12 praetio V 13 finali]
 Cuiacius, certi V comitina V 9 menses V | Beck, finalis V institerint] Gothofredus, institerit V

ad supplendam summam praeteritae dissimulationis artentur, ut ex propriis facultatibus debita suariae functionis exsolvant, quae neglexerunt flagitare dum militabant, privilegia etiam militiae perdituri. Quattuor milia sane obsoniorum, amputatis superfluis ac domus nostrae perceptionibus, diurna sublimitas tua decernat, quibus copiis populus animetur. DAT. III KAL. AVG. RAV(ENNAE) MONAXIO ET PLINTA CONS.

✓

V. DE MANCIPIBVS THERMARVM VRBIS ET SVBVECTIONE LIGNORVM.

u om., sed est in margine sup. R V ✓

II, 5, 1 (368? 370? Apr. 3).

IMP. VAL(ENTINI)ANVS ET VALENS AA. AD OLYBRIVM P(RAEFECTVM) V(RBI). Quidquid erga mancipes, qui thermarum exhibitionem Romae curant, in exercitio compendiiisque salinarum scitis priorum principum cautum est, aeterna sanctione firmamus. DAT. III NON. APRIL. TREV(IRIS) VAL(ENTINI)ANO ET VALENTE CONS.

✓ (cum Solms.).

4 triū ✓

VI. DE CALCIS COCTORIBVS VRBIS ROMAE ET CONSTA(N)T(INOPOLITANAE).

ui om., sed est in margine sup. R VI ✓

II, 6, 1 (359 Mart. 25).

IMP. CONSTANTIVS A. AD ORFITVM P(RAEFECTVM) V(RBI). Ex omnibus praediis, quae iam dudum praestationi calcis coeperunt obnoxia adtineri, coctoribus calcis per ternas vehes singulae amphorae vini praebeantur, vecturariis vero amphora per bina milia et nungenta pondo calcis. Quin etiam volumus non personas, sed ipsos fundos titulo huius praestationis adstringi. Vecturarios etiam ex quattuor regionibus trecentos boves praecipimus dari. DAT. VIII KAL. APRIL. EYSEBIO ET HYPATIO CONS.

✓

3 nungenta] sic ✓ 5 uecturarios] ✓, uecturariis *Gothofredus*

II, 6, 2 (364 Iun. 8).

IMP. VAL(ENTINI)ANVS ET VALENS AA. AD SYMMACHVM P(RAEFECTVM) V(RBI). Oratio nostra immunitatem eorum, quos coctio calcis manet, et vecturariorum est evidenter amplexa. Quaecumque igitur extraordinariorum prisca adque inveterata consuetudine huiusmodi sortis homines antea sunt adepti, nunc quoque ad leniendum opus quod sustinent publici muneris consequantur. DAT. VI ID. IVN. NAISSI DIVO IOVIANO ET VARE(ONTI-ANO) CONS.

✓

2 immunitatem] sic ✓

II, 6, 3 (365 Aug. [?] 6).

IDEM AA. AD VOLVSIANVM V(IRVM) C(LARISSIMVM) VIC(ARIVM). Statum urbis aeternae reformare cupientes ac providere publicorum moenium dignitati iubemus, ut calcis coctoribus

1 u. c. uic.] immo p̄ ū, ut praescriptum est reliquis legibus ad eundem magistratum datis, id quod confirmatur titulis urbanis huiusce | *Cacionii Rufi Volusiani (C. I. L. VI, 512. 794. 1171. 1173. 1174. 3866 = 31763), et enuntiatum etiam in ipsa hac lege sub finem.*

vectoribusque per singulas vehes singuli solidi praebeantur, ex quibus tres partes inferant possessores, quarta ex eius vini pretio sumatur, quod consuevit ex arca vinaria ministrari: illud addentes, ut non amplius quam terna milia minores vehes annuae postulentur. Huius autem vehationis ita sit ratio partita, ut mille quingenta onera formis, alia sartis tectis annua deputentur, ita ut nulli iudicum seu officiorum excoquendae calcis licentia relinquantur, sub eo statuto, ut, qui in hac usurpatione fuerit, austeritatem vigoris publici ferre cogatur. Hoc autem excepto a Tarracinensis praestationis canone suggera, quae vetusto praeberi fari ac Portus usibus more consuevit. A curialibus vero Tuacis nungentarum vehum, quas inferre per singulos annos cogebantur, sarcinam sub ea condicione praecipimus amoveri, ut, si quando necessitas novi operis extiterit, id ipsum in notitiam nostram suggestionibus iudicum perferendum quid addendum vel quatenus inferendum sit, nostrae deliberationis moderamine sanciat. Ex supra dicto autem numero vehationis medietatem, quam sartis tectis iussimus deputari, separatim conveniet adscribi, ita ut praefecti urb(i) officium ad suam partem hanc curam pertinere cognoscat. DAT. VIII ID. AVG. MED(IOLANO) VAL(ENTINI)ANO ET VAL(ENTE) AA. CONSS.

V

2 pretio] *Cuiacius*, praetium V 6 fuerit] *scr.* | 10 ut si] *Beck*, utri V 11 perferendum] *scr.*
 fuerit deprehensus 7 fortasse sic fuit: hoc | perferendo 14/15 propter mensem vide ad
 autem excepto Tarracinensis praestationis canone suggeratur 8/9 nungentarum] *scr.* | 1, 6, 5

XIII, 6, 4 (382 Apr. 1).

IMPPP. GR(ATI)ANVS, VAL(ENTINI)ANVS ET THEOD(OSIVS) AAA. AD SEVERVM P(RAEFECTVM) V(RBI). Ut caementorum et calcis in urbe venerabili copiae minime derogetur, quisquis ex his quippiam sibi deferendum qualibet caelestis indulgentiae definitione contenderit, nihil prorsus accipiat, nisi quod cunctis moenibus fabricationique Romanae superfluere ac redundare constiterit. DAT. KAL. APRIL. ANTONIO ET SYAGRIO CONSS.

V

1/2 pu] *vide ad 6, 6, 1* 2 caementorum V 5 medundare V

XIII, 6, 5 (419 Oct. 4).

IMPP. HONOR(IVS) ET THEOD(OSIVS) AA. AETIO P(RAEFECTO) V(RBI). Omnes fornaces per omne spatium, quod inter amphitheatrum et divi Iuliani portum per litus maris extenditur, tolli praecipimus propter salubritatem urbis amplissimae et nostrarum aedium vicinitatem nec ulli in his locis coquendae calcis praeberi licentiam. DAT. IIII NON. OCTOB. CONSTANT(INO)P(OLI) MONAXIO ET PLINTA CONSS.

VW

1 aethio V, aetio vel etio W 2 amphitheatrum V | *punctionis gratia videtur adiectus* W 3 et] ut
 2/3 extenditur vel extenditus' (*sicilicus inter-* | W 4 iii W 5 monaxio V

VII [= BREV. I]. DE COLLEGIATIS.

nii *post rubr. W, om. V¹*. — colleiatis *NXP*
M, collegatis *ES*. — *Iust.* 11, 18: de collegiatis et chartopratis et nummulariis

XIII, 7, 1 [= BREV. XIII, 1, 1] (397 Mai. 24).

IMPP. ARCAD(IVS) ET HONOR(IVS) AA. GRACCHO CONS(VLARI) CAMPANIAE. De retrahendis collegiis vel collegiatis iudices competentes dabunt operam, ut ad proprias civitates eos,

1 aa] *aa* H, *om. O* gracco *VHNOPMS*. | *MLS* 2 colligiis H collegiatis] *VWH*
 gracho C, graeco E, greco G, *om. L* cons] *GOXC*, colleciatis N, de collegiatis L, collega-
 consulari W, consuli S, conslb E, comi G | tis ES, colle.atis M^a, colleiatis PM^b con-
 campaniae] capaniae pf L de retrahendis] petentis V, cum petentis E dabunt operam
VHOE, retrahendis N, de trahendis *WGACP* | (eram N)] o. d. O ciuitatis *WE^a*

qui longius abierunt, retrahi iubeant cum omnibus, quae eorum erunt, ne desiderio rerum suarum loco originario non valeant adtineri. De quorum agnatione haec forma servabitur, ut, ubi non est aequale coniugium, matrem sequatur agnatio, ubi vero iustum erit, patri cedat ingenua successio. DAT. VIII KALEND. IVN. MED(IOLANO) CAESARIO ET ATT(ICO) CONS.

INTERPRETATIO. Collegiati, si de civitatibus suis forte discesserint, ad civitatis suae officia cum rebus suis vel ad loca, unde discesserunt, revocentur: de quorum filiis haec servanda condicio est, ut, si de colona vel ancilla nascuntur, matrem sequatur agnatio; si vero de ingenua et collegiato, collegiati nascuntur.

VW. — BREV. (HNG[bis]O[om. int.]EXCPMLS; verba ubi non est aeq. c. m. s. agnatio Seeckel monuit redire in constitutione ficticia adlata supra p. 240).

1 habierunt VH, habuerunt G (loco secundo) retrahii L, re (in fine pag.) S iubeantur HN GE erunt] erant G, sunt W desideriis G
2 suarum om. N locum L, loca HNEG originaria E, originaria HN, originaria (-nalia loco sec.) G, originali O adtenere N, adtinere G, adtendere H, adtinere W de quorum] decorum NXM^aL acnatio V, acnations N, agnitione WG^aL, actione G^v 2/3 seruetur GO 3 ut] et G, om. OP^a matre N anatio W^a, agnatio G (loco sec.) fuerit G 4 ingenua] ingenuo G dat. uiiii (sic V, uiii brev., om. in sp. vac. W) k. (om. in sp. vac. W) iun. (ian. G) med. caes. et att. libri 5 collegiat P^a, colligia L, collegati ES, colligati N si om. L de] a E discesserint HG^aS, discesserant G^b, decesserint E 6/7 servanda (observanda G) cond. est] e. s. c. H 7 ut] quod G de colonam H ancillam H, de ancilla G nascuntur HGE

matrem] mater L^a agnicio G (loco sec.) 8 et] ex XCPMS colligiato ES, colleiatio PM, colligato N colligiati E, colleiati PM, colligati N nascuntur HPMSE

Inserit post 14, 7, 1 constitutionem hanc aperte ficticiam (14, 3, 2 apud Haenelium) L: IMPPP. ABCAD(IVS) ET HONOB(IVS) ET THEOD(OSIVS). Si servus cuiuslibet in (om. L) fuga positus vel quacumque de causa ad aliam transmigraverit provinciam et in eadem qua adierit loca nomen sibi libertatis usurpare praesumpserit, ut sic apud ignotos (apud dignotos L) clarior honorabiliorque agnoscat; is igitur si repertus fuerit et dominus eius coram iudicibus de statu personae sententiam promulgaverit, non ibi causatio audienda erit vel falsa libertas edocenda, sed ubi a petitore domino origo eius obnoxia servituti tenetur.

II, 7, 2 [3 Haenel] (412 [409?] Nov. 26).

IMP. HONOR(IVS) ET THEOD(OSIVS) AA. LIBERIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. POST ALIA: Collegiatis et vitutiarios et Nemesiacos signiferos cantabrariorum et singularum urbium corporatos simili forma praecipimus revocari. Quibus etiam supplicandi inhibendam facultatem esse censuimus, ne originem, quod fieri non potest, commutare ulla iussio videatur ac si forte per sacram auctoritatem cognoscitur aliqui liberatus, cessante beneficio ad originem revertatur. DAT. VI KAL. DECEMB. RAV(ENNAE) HONOR(10) VIII ET THEOD(OSIO) V AA. CONS.

VW

2 vitutiarios] sic VW 5 per sacram auctoritatem] V, sacram autem (sic) W 6 ut spatio | vacuo relicto om. W ū om. W propter subscriptionem vide ad 8, 4, 25

VIII. DE CENTONARIIS ET DENDROFORIS.

uiii] V^{2*}W, om. V¹

II, 8, 1 (315 Sept. 18).

IMP. CONSTANTINVS A. AD EVAGRIVM P(RAEFECTVM) P(RAETORI)O. Ad omnes iudices litteras dare tuam convenit gravitatem, ut, in quibuscumque oppidis dendrofori fuerint, cento-

2 gravitate W

THEOD. I.

nariorum adque fabrorum collegiis adnectantur, quoniam haec corpora frequentia hominum multiplicari expediet. DAT. XIII KAL. OCTOB. NAISBO, ACC(EPTA) VIII ID. NOVEMB. CONSTANTINO A. III ET LICINIO IIII CONS.

VW

1 collegiis W, om. V 2 xiiii omittit in sp. | def. W
vac. W^a 2/3 a. iii] V, a. iii W 3 iii] V,

XIII, 8, 2 (369 Ian. 28).

IMPP. VAL(ENTINI)ANVS, VALENS ET GRÆTIANVS AAA. AD OLYBRIVM P(RAE)FECTVM V(RBIS).
Ne quis ex centonariorum corpore subtrahere se possit ad curiam, poena eidem corpori
proposita, nisi ilico de eius abscessu querellam deposnerit. DAT. V KAL. FEB. TREV(IRIS)
VAL(ENTINI)ANO N. F. ET VICTORE V. C. CONS.

VW

1 imp. W aa W olebrium W 3 nisi] | relicto om. W triū V, triuef W 4 uc.]
no(y)al W querellam V u spatio vacuo | W, om. V

VIII. DE STVDIIS LIBERALIBVS VRBIS ROMAE ET CONST(ANTINO)P(OLITANAE).

rubrica evanuit W. — uiiii] V², om. V¹. — Iust. 11, 19.

XIII, 9, 1 (370 Mart. 19).

IMPP. VAL(ENTINI)ANVS, VALENS ET GR(ATI)ANVS AAA. AD OLYBRIVM P(RAE)FECTVM V(RBIS).
Quicumque ad urbem discendi cupiditate veniunt, primitus ad magistrum census pro-
vincialium iudicium, a quibus copia est danda veniendi, eiusmodi litteras perferant, ut
oppida hominum et natales et merita expressa teneantur; deinde ut in primo statim pro-
fiteantur introitu, quibus potissimum studiis operam navare proponant; tertio ut hospitia
eorum sollicite censualium norit officium, quo ei rei impertiant curam, quam se adserue-
rint expetisse. Idem imineant censuales, ut singuli eorum tales se in conventibus prae-
beant, quales esse debent, qui turpem inhonestamque famam et consociationes, quas proxi-
mus putamus esse criminibus, aestiment fugiendas neve spectacula frequentius adeant aut
adpetant vulgo intempestiva convivia. Quin etiam tribuimus potestatem, ut, si quis de
his non ita in urbe se gesserit, quemadmodum liberalium rerum dignitas poscat, publice
verberibus adfectus statimque navigio superpositus abiciatur urbe domumque redeat. His
sane, qui sedulo operam professionibus navant, usque ad vicesimum aetatis suae annum
Romae liceat commorari. Post id vero tempus qui neglexerit sponte remeare, sollicitudine
praefecturae etiam inpurius ad patriam revertatur. Verum ne haec perfunctorie fortasse
curentur, praecelsa sinceritas tua officium censuale commoneat, ut per singulos menses,
qui vel unde veniant quive sint pro ratione temporis ad Africam vel ad ceteras pro-
vincias remittendi, brevibus comprehendat, his dumtaxat exceptis, qui corporatorum sunt
oneribus adiuncti. Similes autem breves etiam ad scrinia mansuetudinis nostrae annis
singulis dirigantur, quo meritis singulorum institutionibusque conpertis utrum quandoque
nobis sint necessarii, iudicemus. DAT. IIII ID. MART. TREV(IRIS) VALENTINIANO ET VALENTE
III AA. CONS.

VW

1 imp. W aa W 2 cupiditatem W remeare] W, remeari V 15 inpurius] sic V
3 veniendi V 4 et merita] V, om. W W, inuitus Conring perfunctoriae VW
praecelsa V 6 sollicitate W 7 idem] VW, 19 adiuncti similes] W, aut sic aut adiunctis
item Gothofredus 8 consociationes] W, tiones miles V 21 necessarii] fortasse scr. necne
in litura V^b 10 conbibia W 11 publi- necessarii data W triū V, tr^o W ualante
cae V 13 professioni. V^a 14 tempus W iii aa. cons. W

I, 9, 2 (372 Mai. 8).

IDEM AAA. CLEARCHO P(RAEFECTO) V(RBI). Antiquarios ad bibliothecae codices componendos vel pro vetustate reparandos quattuor Graecos et tres Latinos scribendi peritos legi iubemus. Quibus de caducis popularibus, et ipsi enim videntur e populo, competentes impertiantur annonae: ad eiusdem bibliothecae custodiam condicionalibus et requirendis et protinus adponendis. DAT. VIII ID. MAL. MOD(ESTO) ET ARINT(HABO) CONSS.

VW [finit 3/4 competentes].

1 aa. W bibliothecae W 2 latinus W

II, 9, 3 (425 Febr. 27).

IMP. THEOD(OSIVS) A. ET VALENTINIANVS CAES. Universos, qui usurpantes sibi nomina magistrorum in publicis magistrationibus cellulisque collectos undecumque discipulos circumferre consuerunt, ab ostentatione vulgari praecipimus amoveri, ita ut, si qui eorum post emissos divinae sanctionis adfatus quae prohibemus adque damnamus iterum forte temptaverit, non solum eius quam meretur infamiae notam subeat, verum etiam pellendum se ex ipsa ubi versatur illicite urbe cognoscat. Illos vero, qui intra plurimorum domus eadem exercere privatim studia consuerunt, si ipsis tantummodo discipulis vacare maluerint, quos intra parietes domesticos docent, nulla huiusmodi interminatione prohibemus. Sin autem ex eorum numero fuerint, qui videntur intra Capitolii auditorium constituti, ii omnibus modis privatarum aedium studia sibi interdicta esse cognoscant scituri, quod, si adversum caelestia statuta facientes fuerint deprehensi, nihil penitus ex illis privilegiis consequentur, quae his, qui in Capitolio tantum docere praecepti sunt, merito deferuntur. Habeat igitur auditorium specialiter nostrum in his primum, quos Romanae eloquentiae doctrina commendat, oratores quidem tres numero, decem vero grammaticos; in his etiam, qui facundia Graecitatis pollere noscuntur, quinque numero sint sofistae et grammatici aequae decem. Et quoniam non his artibus tantum adolescentiam gloriosam optamus institui, profundioris quoque scientiae adque doctrinae memoratis magistris sociamus auctores. Unum igitur adiungi ceteris volumus, qui philosophiae arcana rimetur, duo quoque, qui iuris ac legum formulas pandant, ita ut unicuique loca specialiter deputata adsignari faciat tua sublimitas, ne discipuli sibi invicem possint obstrepere vel magistri neve linguarum confusio permixta vel vocum aures quorundam aut mentes a studio litterarum avertat. DAT. III KAL. MART. CONSTAN(TINO)P(OLI) THEOD(OSIO) A. XI ET VALENT(INIANO) CONSS.

V. — IVST. 11, 19, 1.

1 magistratus nomen om. et Th. et Iust. (in hoc p̄ add. Contius coniectura omnino); colata constitutione 15, 1, 53 apparet datam esse Constantio p̄ 7 consueverunt Iust. 9 sin] Iust., sint V 10 ii Iust., hi V 11 statuta]

Iust., itauta V deprehensi V 12 consequantur Iust. 14 eloquentiae V doctrina (doctrine O) commendat oratores] Iust., doctrinae mandatores V 16 adolescentium V^b 17 profundiores V 22 a] Iust., ad V

X. DE HABITU, QVO VTI OPORTET INTRA VRBEM.

II, 10, 1 (382 Ian. 12). x] V^{2*}, om. V¹

IMPPP. GR(ATI)ANVS, VAL(ENTINI)ANVS ET THEOD(OSIVS) AAA. AD PANCRATIVM P(RAEFECTVM) V(RBI). Sine exceptione temporis matutini, dumtaxat intra moenia constitutus, nullus senatorum habitum sibi vindicet militare, sed chlamydis terrore deposito quieta coloborum ac paenularum induat vestimenta. Cum autem vel conventus ordinis candidati coeperit

3 chlamidis V 4 paenularum V coeperit V

agitari vel negotium eius sub publica iudicis sessione cognosci, togatum eundem inter-
 1 esse mandamus. Officiales quoque, per quos statuta complentur ac necessaria peragun-
 tur, uti quidem paenulis iubemus, verum interiorum vestem ad modum cingulis observare,
 ita tamen, ut discoloribus quoque palliis pectora contegentes condicionis suae neces-
 2 tatem ex huiusmodi agnitione testentur. Servos sane omnium, quorum tamen domi-
 3 nos sollicitudine constat militiae non teneri, aut byrris uti permittimus aut cucullis. Si
 quis de senatoribus statuta neglexerit, proprii auctoritate honoris exutus ingrediendi sena-
 tum iam non habeat potestatem; officiales vero, sed et servi, qui pudoris non possunt
 dispendium sustinere, exilii poenam subire iubeantur: officio censuali viginti librarum
 auri non inmerito dispendiis subiugando, si culpam usurpationis huiusce aut dissimula-
 10 tionis subpresserit aut accepta pretii mercede subtraxerit. DAT. PRID. ID. IANV(AE.) CON-
 STANT(INO)P(OLI) ANTONIO ET SYAGRIO CONSS.

V

3 penulis V cingulis obserare *Gothofredus*, | *fredus*, pectore V 6 cacullis V 10 dis-
 cinguli subserere *malim* 4 pectora] *Gotho-* | *frendis*] *Beck*, dispendii V 11 praetii V

XIII, 10, 2 (397 Apr. 7?).

IMPP. ARCAD(IVS) ET HONOR(IVS) AA. AD POPVLVM. Usum tzangarum adque bracarum
 intra urbem venerabilem nemini liceat usurpare. Si quis autem contra hanc sanctionem
 venire temptaverit, sententia viri in(ustris) p(rae)fecti spoliatum eum omnibus facultati-
 bus tradi in perpetuum exilium praecipimus. ET CETERA. DAT. F(RO)F(OSITA) ROMAE IN
 FORO DIVI TRAIANI CAESARIO ET ATTICO CONSS.

V

1 bracharum V 3 temptaverit V 4 dat | 1. 14, 14, 1. 15, 2, 3, quarum secunda sola diem
 pp] dat et pp iunctae subscriptionem eandem | servavit, iudicat *Gothofredus*
 fuisse in constitutionibus quattuor hac et 14, 11,

XIII, 10, 3 (399 Iun. 6).

IDEM AA. FLAVIANO P(RAE)FECTO V(RBI). Intra urbem Romam nemo vel braxis vel
 tzangis utatur. Quod si quisquam post praeceptum nostrae clementiae in hac contu-
 macia perduraverit, prout condicio siverit, coercitus sacra urbe pelletur. ET CETERA.
 DAT. VIII ID. IVN. BRIXIAE. THE(O)D(ORO) V. C. CONS.

V

1 braxis] *Reinesius ad l. 2, ragis* V 2 tzangis V 2/3 contumachia V 4 theodoro] *thed.* V

XIII, 10, 4 (416 Dec. 12).

IMPP. HONOR(IVS) ET THEOD(OSIVS) AA. PROBANO P(RAE)FECTO V(RBI). Maiores crines,
 indumenta pellium etiam in servis intra urbem sacratissimam praecipimus inhiberi, nec
 quisquam posthac inpune hunc habitum poterit usurpare. Si quis autem neglexerit
 nostrae sanctionis vigorem, ingenuus legis laqueos non evitet, servus operi publico vindi-
 cabitur. Quod innotescere non solum intra urbem protinus, verum etiam in vicinis
 5 regionibus non licere sancimus. DAT. PRID. ID. DEC. RAV(ENNAE) D. N. THEOD(OSIO) A. VII ET
 PALLADIO CONSS.

V

4 laqueus V 5 protinus] *scripsi*, *pertimus* V, *petimus* *Tilius*

XI. QVIBVS MILITANTIBVS AD VRBEM NON LICEAT ACCED(ERE).

xi] *V*^{2*}, *om. V*¹

II, 11, 1 (397 Apr. 7).

IMPP. ARCAD(IVS) ET HONORIVS AA. AD POPVLVM. POST ALLA: Agentes in rebus adque palatinos aliosque milites inferioris militiae exceptis his, quibus negotium aliquod aut munus fuerit iniunctum, omni penitus arceri urbis venerabilis iubemus accessu, ita ut, si quis nostri edicti auctoritatem violare temptaverit, deportatione plectatur. ET CETERA. DAT. ET F(RO)F(OSITA) ROMAE VII ID. APRIL. CAESARIO ET ATTICO CONSS.

V

5 dat. et \overline{pp}] *vide ad 14, 10, 2*

XII. DE HONORATORVM VEHICVLIS.

xii] *V*^{2*}. *om. V*¹. — *Iust. 11, 20.*

II, 12, 1 (386 Ian. 30).

IMPPP. GR(ATI)ANVS, VAL(ENTINI)ANVS ET THEOD(OSIVS) AAA. NEBRIDIO P(RAE)FECTO V(RBI).
Omnes honorati seu civilium seu militarium 'dignitatum' vehiculis dignitatis suae, id est carrucis 'biugis', intra urbem sacratissimi nominis semper utantur. DAT. III KAL. FEB. CONSTAN(TINO)P(OLI) HONOR(EO) N. F. ET EVODIO CONSS.

+ + om. IVST.
+ + om. IVST.

V (cum Solms.). — IVST. 11, 20, 1.

XIII. DE IVRE ITALICO VRBIS CONSTANTINOPOL(ITANAE).

xiii] *V*^{2*}, *om. V*¹. — *Iust. 11, 21: de privilegiis urbis Constantinopolitanae.*

II, 13, 1 (370? 373? Aug. 4).

IMPPP. VAL(ENTINI)ANVS, VALENS ET GR(ATI)ANVS AAA. AD CLEARCHVM P(RAE)FECTVM V(RBIS) CONSTANTINOPOLITANAE. Italici iuris auxilium arbitra aequitate renovamus. Concessi igitur gratia beneficii publicis actibus intimetur et incisa tabulis debita sollemnitate permaneat. DAT. FRID. NON. AVG. HIEROPOLI VAL(ENTINI)ANO ET VALENTE AA. CONSS.

V

<p>⁴ Clearchum praefectum cum leges aliae nominent ad a. 372. 373 et ad hunc etiam Casiodorus (<i>chron. min. 2 p. 153</i>), nihil obstat,</p>	<p>quominus eum locum etiam a. 370 obtinuerit, ex quo extant leges duae datae Hieropoli Aug. 10. Sept. 18</p>
---	---

XIII. DE CAMPO MARTIO VRBIS ROMAE.

xiii] *V*^{2*}, *om. V*¹.

II, 14, 1 (397 Apr. 7?).

IMPP. ARCAD(IVS) ET HONOR(IVS) AA. AD POPVLVM. POST ALLA: Eos, qui in campo Martio casas seu tuguria conlocare temptaverint, sententia viri in(ustris) p(rae)fecti

2 casa *V*

spoliatos omnibus facultatibus tradi in perpetuum exilio praecipimus. ET CETERA. DAT. ET P(RO)P(OSITA) ROMAE IN FORO DIVI TRAIANI CAESARIO ET ATTICO CONSS.

V

1/2 dat. et pp] *vide ad 14, 10, 2*

XV. DE CANONE FRUMENTARIO VRBIS ROMAE.

xu] V^{2*}, om. V¹. — *Iust.* 11, 23.

XIII, 15, 1 (364 Iul. 10).

IMPP. VAL(ENTINI)ANVS ET VALENS AA. AD SYMMACHVM P(RAE)FECTVM V(RBI). Ne pessimus panis populi Romani usibus ministretur, sola ducentena milia modiorum frumenti integri adque intemerati iuxta priscum morem mensores et caudicarii levioribus pretiis pistoribus venundare cogantur. DAT. VI ID. IVL. NAISSE DIVO IOVIANO ET VARR(ONIANO) CONSS.

V (*cum Solms.*)

1/2 pessimus] pe.....us V² 2 sola] *fortasse* | *ad iunctas*
solito 3 more V praetiis V 4 iul.] iun. |

XIII, 15, 2 (366 Iun. 14).

IMPPP. VAL(ENTINI)ANVS, VALENS ET GR(ATI)ANVS AAA. AD IVLIANVM P(RAE)F(ECTVM) ANN(ONAE). Nautici aput 'curatorum' vel magistratum acta 'fateantur' incorruptas sese species suscepisse eorumque, aput quos deponitur ista testatio, praesens aspectus probet nihil in his esse vitii. Quod eo tempore, quo ad sacrae urbis Portum pervenit, praefecturam iugiter ob-
servare praecipitur est. DAT. XVIII KAL. IVL. REMIS GRATIANO A. I ET DAGALAIPO CONSS.

IVST.
'praesidium'
'confiteantur'

V. — IVST. 11, 23, 1.

3 sese species] se respicies V, species *Iust.* 5 praefectura V 6 a. i] *requiritur* n. p.

XIII, 15, 3 (397 Apr. 15).

IMPP. ARCAD(IVS) ET HONORIVS AA. AD SENATVM. Certum habetis, patres conscripti, quantum curarum inpendimus pro vestris ac populi commodis; ideoque hac lege sancimus, ut, || si quid frumenti vel olei urbicarii canonis remissione indultum est, speciali beneficio contra publicum commodum elicit non valeant ||. || *inc. IVST.*
|| *fin. IVST.*
1 Urbani etiam usus frumenta si quando vel fortuna vel ratio in Africae coegerit residere litoribus, adtingere nullus audeat aut mutatis directoriis quoquam praeter sacram urbem praescripti ullius innovatione transmittere. ET CETERA. DAT. XVII KAL. MAI. MED(IOLANO) CAESARIO ET ATTICO CONSS.

V. — IVST. 11, 23, 2.

1 ad senatum] et populum *addunt iunctae* | africa V 7 xui] V, xui *Iust. (Russ.)*, xiiii
4 commodum publicum *Iust.* 5 africae] (*vel uiiii*) *Iust. (I)* mai.] *Iust. (Russ. K)*

XIII, 15, 4 (398 Apr. 12).

IDEM AA. THEODORO P(RAE)FECTO P(RAE)TORIO. Inproborum petitiones, qui inpudentius ausi sunt postulare pensiones aquae molarum, quae urbi venerabili annonas abundantius praestitissent, quinque librarum auri multa infligat, nisi ab hac petendi inportunitate

3 adfigat *Gothofredus*

discedant. Illos etiam, qui potestati praefecturae annonariae praesunt, et apparitores, qui isdem ministeriis obsecundant, par multa retineat, si cuiusquam inprobissimi hominis consenserint vel paruerint voluntati. Simili autem poena teneantur, qui aliquid ex his horreis cellulisve, quae intra urbem Romam adque in Portu constitutae pistorio iure retinentur, sibimet tamquam possessione privata ausi fuerint vindicare. DAT. FRID. ID. APRIL. MED(IOLANO) HONOR(IO) A. III ET EVTYCHIANO CONSS.

VW (incipit 4 que intra).

2 hisdem V par] per V 5 ausi] W, ausus V

III, 15, 5 (399 Sept. 4).

IDEM AA. MESSALAE P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Neminem patimur in mutando canone urb(is) Romae nostrae clementiae beneficium postulare. Ideoque evidenti praeeptione consulentes non solum ea rescripta, quae quoquomodo potuerint impetrari, suscipi non sinimus, verum etiam illa vacuari, quae praeteritum quoque tempus elicit. Ac ne ullus subreptioni patescat aditus, eos, qui posthac commutari sibi canonem in fraudem venerandae urbis poposcerint, ad duplum retinendos esse decernimus, ut vetus dispositio suum robur obtineat. DAT. FRID. NON. SEPTEMB. ALTINO THEODORO v. c. CONS.

IVST.
sed etiam
eos vero, qui contra haec fecerint, in
|| fin.

V (cum Solms. c. ad 8 retinenta) W. — IVST. 11, 23, 3.

3 evidenti] malim evidenti ei 5 preteritum W | 10 cons. W
6 potescat V aditos W 9 robur VW

III, 15, 6 (399 Sept. 28).

IDEM AA. MESSALAE P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. || Ne deinde facinora impunitate coalescant, evidenti praeeptione decernimus, ut a vicario ceterisque iudicibus, quos ex urbicario canone quidquam usurpasse constiterit, in quadruplum praesumpta poscantur, ita ut duplum iudices, duplum eorum officia cogantur inferre. Deinceps autem nisi ab huiusmodi scelere temperetur, iudices deportationis poena retinendos, primates officiorum capitali supplicio subiugandos perpeti auctoritate sancimus. ET CETERA. DAT. III KAL. OCTOB. ALTINO THEODORO v. c. CONS.

|| inc. Vicarios quin etiam ceterosque iudices, nisi deinceps ab usurpatione urbicarii canonis abstineant, deportationis poena detineri, primates o. c. s. subiugari perpetua auctoritate sancimus IVST.

VW. — IVST. 11, 23, 3.

2 impunitate] W, impunita V 4 constetirrit | W 7 temperatur W* 8 kapitali W per-
W 5 duplum iudices] iudices i duplum (sic) | piti W 10 cons. W

XVI. DE FRUMENTO VRBIS CONSTANTINOPOL(ITANAE).

xii] V** om. V¹. — Iust. 11, 24.

III, 16, 1 (409 Apr. 26).

IMPP. HONOR(IVS) ET THEOD(OSIVS) AA. MONAXIO P(RAEFECTO) V(RBI). Quingentas auri libras partim a tui culminis indagine, partim amplissimi senatus grata inlatione collectas ad prohibendam famem ita huic titulo consecramus, ut, quidquid super frumentaria comparatione titulus emptionis invenerit, in tribunalibus praefecturae urbanae sub gesto-

8 huic] uic V* titulos W

rum testificatione pandatur, ut summa collecta et incrementa, quae venundato tritico accesserint, patrum insinuetur examini, omni adeo, quae contra hunc titulum temptabitur, usurpatione cessante, ut nec tuae sedis auctoritate nec cuiquam liceat cuiuscumque vel honestae occasionis obtentu haec perpensa ullo pacto convellere, ne non modo tot sententiarum violare munimina videatur, sed et familiari dispendio quatiatur et id, quod ex hac auri quantitate decerpserit, geminatum arcae frumentariae inferat. Si quis autem privatim ad usus proprios intra urbem amplissimam frumentum comparare voluerit, habeat licentiam coemendi. DAT. VI KAL. MAI. CONST(ANTINO)P(OLI) HONORIO VIII ET THEOD(OSIO) III AA. CONSS.

VW

1 testificatio V pandantur W 2 insenui- | 3 auctoritati W cuius-cumque W 4 honestate occansionis V conuellere] n(?)onuellere W^a

XIII, 16, 2 (416 Iul. 23).

IDEM AA. VRSO P(RAEFECTO) V(RBI). Nulli, ne divinae quidem domui nostrae frumentum de horreis publicis pro annona penitus praebeatur, sed integer canon mancipibus consignetur, annona in pane cocto domibus exhibenda. Ita enim debet canon ab inclytae memoriae Constantino praestitutus nec non a divo pietatis meae avo [auctus expendi, quoniam crescit inopia, si frumento, quod pro annona tribuitur, ad usus alios deputato cogentur sibi de publico emere quae aliis vendere potuissent.

[Theodosio IVST.
frumenta quae p. a. tribu-
untur ad u. a. deputata IVST.

DAT. X KAL. AVG. CONSTAN(TINO)P(OLI) THEODOSIO A. VII ET PALLADIO V. C. CONSS.

VW. — IVST. 11, 24, 1.

1 pu.] po. vel pp. W domui] VW^a, domui | putatogentur V 7 publico] V^b, publico V^a,
W^b 4 prestitutus W, praestitus Iust. | publico W 4 uendere] VW Iust., malim uenire
5 actus V^a 6/7 deputato cogentur] W, de- | 8 theodoro V uc.] W, om. V

XIII, 16, 3 (434 Nov. 26).

IMPP. THEOD(OSIVS) ET VAL(ENTINI)ANVS AA. LEONTIO P(RAEFECTO) V(RBI). 'Sescentarum undecim auri librarum' quantitas ad coemptionem frumentariam sit perpetuo dedicata, nec liceat cuiquam postea administratione urbariae potestatis percepta aliquid ex 'memorata' summa minuere vel ad quoscumque alios usus convertere; sed sub gestorum testificatione certum fiat et quod mancipibus mutui nomine datum est et quod ab isdem sit excepta omni concussionem solvendum. Eum autem, qui hanc formam ausus fuerit inquinare, quantitatem, in qua suam calliditatem exercuerit, in duplum redhibere iubemus, et quidquid ex praedicta ratione adcreverit, ad cumulum 'memoratae' auri quantitatis et frumentarii tituli fomitem redundare legisque huius tenorem aeneis tabulis incidi. DAT. V KAL. DECEMB. CONSTA(NTINO)P(OLI) ARIOBINDO ET ASPARE CONSS.

IVST.
'auri statuta'

'eadem'

'eiusdem'

VW. — IVST. 11, 24, 2.

2 sexcentarum W librarum auri W | m. recens), deficit W 11 quantitas W
3/4 post administrationem W 7 hisdem VW | fomitem] firmiter Iust. (KOI) 12 u vacuo
8 inquinare] Iust., inquietare V (inquietare | spatio relicto om. W aspere V

XVII. DE ANNONIS CIVICIS ET PANE GRADILI.

xiii] *V*^{2*}, om. *V*¹. — rubricam om. in sp. vac. *W*. — *Iust.* 11, 25: de annonis ciuicia.

II, 17, 1 (364 Mart. 27).

IMP. VAL(ENTINI)ANVS ET VALENS AA. IOVIO P(RAE)F(ECTO) V(RBI). Quia conperimus nonnullos venditis aedibus panes earum penes se retinere, nulli liceat, ut aedes sequantur annonae. Sane si qui ex huiusmodi titulo caduci sint panes, fisci viribus vindicentur. DAT. VI KAL. APRIL. DIVO IOVIANO ET VARBONIANO CONSS.

V (cum Solms.) *W*

1 iouio] Iovinus est 8, 15, 3 1/2 nonnullo *V* | 3 sunt *W* uidecentur *W*
2 nulli] *scr.* nulli id eorum *W*

II, 17, 2 (364 Dec. [?] 9).

IDEM AA. AD MAMERTINVM P(RAE)F(ECTVM) P(RAETORI)O. Panis gradilis in alium gradum translatio inhibeat et cognoscat officium p(rae)f(ecti) annonae severissima sibi imminere supplicia, si ulterius translationem per gradus permiserit commutari. DAT. V ID. DECEMB. NAESSI DIVO IOVIANO ET VARBONIANO CONSS.

V (cum Solms.) *W* [finit 2 praefecti].

2 inhibetur *V* 3 eo die Valentinianus non fuit Naesi

II, 17, 3 (368 Apr. 4).

IDEM AA. AD MAXIMVM P(RAE)F(ECTVM) ANNONAE. Universi panem gradilem de gradibus adipiscantur neque cuiquam haec aut deferatur gratia aut inponatur iniuria, ut de pistrino accipiat. Omni igitur studio hoc curabit officium sinceritatis tuae, ut, quaecumque illa sunt, quae diurna pistores alimentis popularibus praebent, omnia ea gradibus distribuunt, non ex officinarum conductoribus promant. P(RO)P(OSITA) [PRI]DIE NON. APRIL. VAL(ENTINI)ANO ET VAL(EN)TE AA. CONSS.

V

1 maximum] immo Maximinum 4/5 requi- | mantur 5 pridie] die *V*. — Annos 365. 370.
runtur talia: omnia ex gradibus distribuuntur, | 373 excludunt quae de hoc Maximino praeterea
non ex officinis ab earum conductoribus pro- | rescivimus

II, 17, 4 (368 Apr. 4).

IDEM AA. AD MAMERTINVM P(RAE)F(ECTVM) P(RAETORI)O. Ne quid super gradili pane fraudis oriretur, iussimus omne illud, quod populo penditur, palam in gradibus, non clam a pistoibus ministrari. P(RO)P(OSITA) PRID. NON. APRIL. VALENTINIANO ET VALENTE AA. CONSS.

V

8 diem determinat lex quae praecedit

II, 17, 5 (369 Aug. 1).

IDEM AAA. AD POPVLVM. Civis Romanus, qui in viginti panibus sordidis, qui nunc dicuntur ardinienses, quinquaginta uncias comparabat, triginta et sex uncias in bucellis

1 debuit esse idem AA. et Gratianus A ciues *V* romanu(?)s *V*^a, romanos *V*^b 2 ardiniensis *V*

sex mundis sine pretio consequatur, ita ut ius in his nullus habeat officialis, nullus servus, nemo qui aedificiorum percipiat panem. Quorum si quis se aliqua ratione fortasse inmerserit, adquisito pane privabitur proprium nihilo minus perditurus aut dabit pro condicione supplicium, eo, qui commissam detulit fraudem, et emptoris panes et venditoris habituro. Popularibus enim, quibus non est aliunde solacium, quibus idem panis hodieque distrahitur, et eorum successoribus clementia nostra deputavit in quo nunc emitur loco propriis gradibus erogandum. Quibus titulus figendus est aeneus, in quem et panis modus et percipientis nomen debet incidi. Et si ad tantum alicuius temeritas eruperit, ut aut per se aut per aliquem suorum sibi quolibet modo ius panis istius adque aereae tabulae suum voluerit nomen inserere, supra dictis condicionibus subiacebit. 10

P(RO)P(OSITA) ROMAE KAL. AVG. VAL(ENTINI)ANO N. P. ET VICTORE CONSS.

V

1 praetio V	6 deputabit V	7 gem V	care <i>similiterve</i>
8 percipientes V	9 istius] <i>scr.</i> istius vindi-		

XIII, 17, 6 (370 Mart. 19).

IDEM AAA. AD MAXIMUM P(RAE)F(ECTVM) ANN(ONAE). Si quis umquam actor procurator servusve senatoris usurpatum gradilem, gratificante aut vendente scriba vel etiam consentiente, perceperit, subiciatur eculi quaestioni. Ac si eundem patuerit temeritate propria adque ignorante domino de perceptione panis illicitate transegisse, ipse sub vinculis pistrino quod fraudabat inseruiat; si vero senatoris culpa id fuisse constiterit, domus eius fisci viribus adgregetur. Ex aliis quoque, si quis rei familiaris facultatibus praeditus designatum crimen admiserit, cum his quae habet pistrini exercitio subiugetur. Si quis etiam pauperrimus rerum erit, cogetur exhibere operariam servitutum. In scribas vero, quos constiterit nefas vetitum perpetrasse, vindex legum gladius exeratur. DAT. XIII KAL. APRIL. TREV(IRIS) VALENTINIANO ET VAL(EN)TE CONSS. 10

V

1 aaa.] <i>sic praec. const.</i> , aa. V	maximum]	<i>et 368 excludit ordo constitutionum, annum 373 et constitutio quae sequitur et quae praeterea de Maximino traduntur</i>
immo Maximinum	2 gradilem] <i>scr.</i> panem	
gradilem	3 aeculi V	5 senatores V
fuisse] <i>scr.</i> euenisse	10 triū V: annos 365	

XIII, 17, 7 (372 Apr. 24 [immo Mai. 8]).

IDEM AAA. CLEARCHO P(RAE)F(ECTO) V(RBI). Vendendi de reliquo popularibus annonam consuetudinem derogamus, ut huiusmodi celebrata venditio omni careat firmitate. Verum si quis urbe abeundum esse crediderit, panes ceteraque quae percipit in horreorum conditis reserventur, poscentibus iuxta legem eiusdem ordinis hominibus deferenda. Quin lege proposita etiam quae fuerint fortasse distractae, ad originem propriam iusque revocamus, si quidem iustum est, ut in perpetuum suum quisque detineat et per succedaneas vices proprius ordo teneat, ut palatinus palatini, militis vero militaris, popularem annonam popularis exposcat nec alter alterius sibi expetens diversorum ordinum valeat miscere rationem. DAT. VIII KAL. MAI. MODESTO ET ARINTH(AEO) CONSS.

V

4 quin] <i>Cuiacius</i> , qui in V	5 quae fuerint]	7 militis] milites V	8 alter] <i>Reinesius</i> , alterum V
videntur quaedam excidisse ad hoc exemplum	quae [annonae antea inventae] fuerint	rum V	9 kal.] <i>scr.</i> id. ad iunctas 6, 4, 20.
		14, 9, 2	

XIII, 17, 8 (380 Iul. 14).

IMPPP. GRATIANVS, VALENTINIANVS ET THEODOSIVS AAA. RESTVTO P(RAE)F(ECTO) V(RBI). Si quis ex schola defecerit mortemque obierit, non ab alio corpore vacantes flagitentur

1 restuto] *sic V*

annonae, sed ipsis scholis cessurae dividendaeque perdurent. DAT. PRID. ID. IVL. THESSAL(ONICAE) GRATIANO V ET THEOD(OSIO) I AA. CONSS.

V

II, 17, 9 (389 Iul. 26).

IMPPP. VAL(ENTINI)ANVS, THEOD(OSIVS) ET ARCAD(IVS) AAA. PROCVLO P(RAEFECTO) V(RBIS) CONSTAN(TINO)P(OLITANAE). Annonas civicas in urbe Constantinopolitana scholae scutariorum et scutariorum clibanariorum divi Constantini adseruntur liberalitate meruisse. Quarum ex magna parte inminutio facta perhibetur, quod alii eas putarunt tamquam proprias distrahendas, alii per successio-
num gradus hereditarium ius venire. Sublimis igitur eminentia tua omnes eas, quas quoquomodo alienatas fuisse repperit, his scholis, quibus donatae ac deputatae sunt, amota omni reluctatione restituet, habere enim debent earum perpetuitatem, quarum meruere compendium. DAT. VII KAL. AVG. ROMAE TIMARIO ET PROMOTO CONSS.

V

5 scr. in hereditarium

II, 17, 10 (392 Iun. 25).

IMPPP. THEOD(OSIVS), ARCAD(IVS) ET HONOR(IVS) AAA. PROCVLO P(RAEFECTO) V(RBI). Annonas 'civicas' non tam titulis dignitatum, quam singulorum viritim ^{'publicas' IVST.} meritis adtributas divi Constantini liberalitate sat claruit. Ideoque nihil ex his scholarum nomine vindicetur, sed pro uniuscuiusque merito quae sunt concessa servantur, ut, quicumque perceptarum annonarum emolumenta vel in heredes proprios iure sanguinis transfuderunt vel in extraneos distractionis titulo transcriberunt, maneat quod gestum est vel hereditatis merito vel venditionis arbitrio. DAT. VII KAL. IVL. CONSTAN(TINO)P(OLI) ARCADIO A. II ET RVFINO CONSS.

V. — IVST. 11, 25, 1.

3 liberalitate sat] V^{2*}, liberalitates ad V¹ 6 distractiones V

II, 17, 11 (393 Apr. 26).

IDEM AAA. AVRELIANO P(RAEFECTO) V(RBI). Annonas civicas ad hoc militaribus viris beneficium divale distribuit, ut qui emolumenta perciperent, aedificandi studio magnitudinem urbis auferent. Ac proinde, ne frustra deputatis commodis perfruantur quorum ope incrementa moenium non iuvantur, id super his annonis, quae scholis erogari solent, servandum est, ut ii tantum, qui domus habent, deputata suo nomini commoda consequantur, aliae retractatae adque in suspenso habitae nostrae munificentiae reserventur, his tantummodo, etiam si liberalitas sacra extiterit, deputandae, qui ex numero militarium virorum annonas pro extractis domibus beneficio nostrae adnotationis acceperint, ut et parata sui munera habeat largitas et superfluis necessitas non gravetur. DAT. VI KAL. MAL. CONSTAN(TINO)P(OLI) D. N. THEOD(OSIO) A. III ET ABUNDANTIO CONSS.

V

1 aa V 4 scolis V 5 hii V deputatas V | *lendum 9/10 fortasse scr. III k. Mart. ad*
6 retractae Gothofredus nostrae] Tilius, | *similes ea die datas*
nos V 7 etiam si l. s. extiterit fortasse de-

II, 17, 12 (393 Nov. 20).

IDEM AAA. AVRELIANO P(RAEFECTO) V(RBI). Si quae speciatim annonae domus in hac urbe habentibus divae memoriae Constantini vel Constantii largitate concessae sunt adque

2 largitates V

in heredes proprios iure successionis vel in extraneos venditionis titulo transierunt, erogatione solita ministrentur, et si quae scholarum nomine defenduntur. Inl(ustris) igitur magnificentia tua et hanc super his formam custodire debebit. Si quae vero ad arbitrium Proculi datae nobis nescientibus erogantur, et retrahere eas ilico et revocare debebit. DAT. XII KAL. DECEMB. CONST(ANTINO)P(OLI) THEOD(OSIO) A. III ET ABUNDANTIO CONSS.

V

XIII, 17, 13 (396 Iul. 30).

IMPP. ARCAD(IVS) ET HONOR(IVS) AA. AFRICANO P(RAEFECTO) V(RBI). Eos, quos in hac urbe domos non habere cognoveris, annonis novis quolibet titulo acceptis privari tua magnitudo praecipiet neq[ue] ullis emolumentis civicis adiuvari. Neque enim fas est, ut qui urbis adfectum domus indicio monstrare neglexerint, eius commodis perfruantur. Sin vero quisquam est, qui se aedes spondeat habiturum, nisi intra sex menses instruxerit, nequaquam publicarum annonarum modum potiatur. P(RO)P(OSITA) III KAL. AVG. CONSTAN(TINO)P(OLI) ARCAD(IO) III ET HONORIO III AA. CONSS.

V

2 nobis V: *fortasse* a nobis 3 adiuvari] | 6 modum] commodum *Gothofredus*
adiuare V 4 adfectum] *Tilius*, adfectum V |

XIII, 17, 14 (402 Mart. 22).

IDEM AAA. CLEARCHO P(RAEFECTO) V(RBI). Inclytæ recordationis pater clementiae nostrae post solitum canonem, qui urbi augustissimi nominis praebetur, certum annonarum modum de novo canone addendum esse constituit. Et quia nonnullos absque liberalitate nostra ex ea quantitate annonas consequi conpertum est, magnificentia tua nulli ex eo modo annonam faciat ministrari nisi qui vel liberalitate nostra perceperit vel super his, quae ab inlustri sede magnitudinis tuae ei sunt deputatae, triumphalis dexteræ nostrae confirmationem est consecutus. DAT. XI KAL. APRIL. CONSTAN(TINO)P(OLI) ARCAD(IO) V ET HONOR(IO) V AA. CONSS.

V

1 *aaa*] *rectius* idem AA. et Theodosius A. 5 nisi] *Gothofredus*, *om.* V

XIII, 17, 15 (408 Febr. 15).

IDEM AAA. MONACHIO P(RAEFECTO) V(RBI). Dispositionem magnificentiae tuae de olei mensura firmam manere praecipimus, ut decem et octo per singulos sextarios scripulis ad certorum ordinum commodum moderante dispositione tua retentis ac distributis sextarius olei ad viginti unam semis unciam redigatur. Quam mensuram certum designatis suggestionem corporibus solacium constitutam nullius posthac fraude credimus adtemptandam. DAT. XV KAL. MAR. BASSO ET PHILIPPO CONSS.

V

1 *aaa*] aa. V monachio V dispositionem] | *scripsi*, commodum commederata V 4 cer-
scripsi, dispositione V 2 mensura] *scripsi*, tum] *scr.* certo 5 solacium] *fortasse* ad so-
mensuram V 3 commodum moderante] | lacium 5 credimus] concedimus *Haenel*

XVIII. DE MENDICANTIBVS NON INVALIDIS.

V; *Vat. reg. 520 (v. infra); Epit. Paris. (v. infra)*. — xiiii] V^{2*},
om. V¹ — non inualidis] inualidis (om. non) *Vat. 520*. —
Iust. 11, 26: de mendicantibus ualidis.

I, 18, 1 (382 Iun. 20).

IMPPP. GR(ATI)ANVS, VAL(ENTINI)ANVS ET THEOD(OSIVS) AAA. AD SEVERVM P(RAEFECTVM)
v(ERU). Cunctis adfatim, quos in publicum quaestum 'incepta' mendi-
citas vocabit, inspectis exploretur in singulis et integritas corporum
et robur annorum, adque 'ea' inertibus et absque ulla debilitate mise-
randis necessitas inferatur, ut eorum quidem, quos tenet condicio ser-
vilis, proditor studiosus et diligens dominium consequatur, eorum vero, quos natalium
sola libertas prosequatur, colonatu perpetuo fulciatur quisquis huiusmodi lenitudinem
prodiderit ac probaverit, salva dominis actione in eos, qui vel latebram forte fugitivis
vel mendicitatis subeundae consilium praestiterunt. DAT. XII KAL. IVL. PATAVI ANTONIO ET
SYAGRIO CONSS.

'incerta' IVST.

'ea' om. IVST.

V; *Vat. reg. 520 (antea Danielis) in folio 98 hodie solitario manu saec. X; Epit. Paris. (Haenel brev. p. 242)*. — IVST. 11, 26, 1.

1 pū] praepositum *Vat. 520*: cf. ad 6, 61
3 uocauit V *Iust.* 4 rubor *Vat. 520* et
absque ulla] illa (*rel. om.*) *Vat. 520* 5 earum
Vat. 520 7 prosequatur] V *Vat. 520 Iust. (O)*,
persequatur *Iust. (I*)*, persequitur *Iust. (KI*)*

lenitudinem] fortasse leuitudinem 8 pro-
niderit *Vat. 520* dominis actione] *Vat. 520*
Iust. (KI), domini actione *Iust. (O)*, domini
san]ctione V latebras *Vat. 520 ante corr. ut*
vid. 10 siagrio consules *Vat. 520*

XVIII. DE PRETIO PANIS OSTIENSIS.

xiiii] V^{2*}, om. V¹ praetio V

I, 19, 1 (398 Apr. 12).

IMPP. ARCAD(IVS) ET HONOR(IVS) AA. THEODORO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Panem Ostien-
sem adque fiscalem uno nummo distrahi volumus. Sancimus autem, ut nullus per sacrum
rescibitum audeat pretium ampliare; qui si obtulerit supplicationem, dnum librarum
auri multa ferietur. DAT. FRID. ID. APRIL. MED(IOLANO) HONORIO A. IIII ET EUTYCHIANO CONSS.

V

3 qui] *scr. quin*

XX. DE PRETIO PISCIS.

xx] V^{2*}, om. V¹ praetio V

I, 20, 1 (418 Apr. 15).

IMPP. HONOR(IVS) ET THEOD(OSIVS) AA. ANTHEMIO P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Qui mini-
sterii nostri causa exhibendi piscis cura vel sollicitudine tenentur, plus a se exigere quam
quo emere potuerint, protestantur, si quidem in tricenis libris sibi solidus ministretur
et multo disparem quantitatem vix aegreque valeant comparare. Ideoque per vicena
pondo piscis, primae scilicet qualitatis, memoratis solidus ministretur. Spatangium sane
in primae qualitatis piscem inputari praecipimus, quod decem librarum pondus sua
magnitudine minime excedere videtur. DAT. XVII KAL. MAL. LVICIO V. O. CONSS.

V (*cum Solms.*)

2 exgi V 3 quo] *scripsi*, quod V 4 et] *fortasse* et solido aegraequae V

XXI. DE NAVTIS TIBERINIS.

xxi] *V*^{2*}, *om.* *V*¹. — *Iust.* 11, 27.

XIII, 21, 1 (364 Oct. 8).

IMPP. VAL(ENTINI)ANVS ET VALENS AA. AD SYMMACHVM P(RAEFECTVM) V(RBI). Qui navem Tiberinam habere fuerit ostensus, onus rei publicae necessarium agnoscat. Quaecumque igitur navigia in alveo Tiberis inveniuntur, competentibus et solitis obsequiis mancipentur, ita ut nullius dignitas aut privilegium ab hoc officio vindicetur. DAT. VIII ID. OCTOB. ALTINO DIVO IOVIANO ET VARRONIANO CONSS.

V. — IVST. 11, 27, 1.

3 albo *V* 5 altino *V*

XXII. DE SACC(ARIIS) PORTVS ROMAE.

xxii] *V*^{2*}, *om.* *V*¹

XIII, 22, 1 (364 Iun. 8).

IMPP. VAL(ENTINI)ANVS ET VALENS AA. AD SYMMACHVM P(RAEFECTVM) V(RBI). Omnia, quaecumque advexerint privati ad Portum urbis aeternae, per ipsos saccarios vel eos, qui se huic corpori permiscere desiderant, magnificentia tua iubeat comportari et pro temporum varietate mercedes considerata iusta aestimatione taxari, ita ut, si claruerit aliquem privatum per suos adventicias species comportare, quinta pars eius speciei fisco lucrativa vindicetur. DAT. VI ID. IVN. NAISSE DIVO IOVIANO ET VARRONIANO CONSS.

V

2 saccarios *V*

XXIII. DE PATRONIS HORREORVM PORTVENSIVM.

xxiii] *V*^{2*}, *om.* *V*¹

XIII, 23, 1 (400 Mart. 27).

IMPP. ARCAD(IVS) ET HONOR(IVS) AA. MESSALAE P(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Patronos horreorum Portuensium singulis tantum annis praeesse decernimus omni subreptione cessante, ne umquam veteris erogationis ratiocinium novis commeatibus inseratur. Nec ultra tempus constitutum quispiam sibi administrationem horreorum Portuensium fraudulenter usurpet, nisi prioris anni ratiocinio ante deducto in alium annum quasi fidelis iam et idoneus subrogetur. DAT. VI KAL. APRIL. ALTINO STILICHONE ET AVREL(IANO) CONSS.

V

3 novis commeatibus] *Gothofredus*, nobis commeantibus *V*

XXIII. DE MENSIS OLEARIIS.

xxiii] *V*^{2*}, *om.* *V*¹

XIII, 24, 1 (328 Mart. 1).

IMP. CONSTANTINVS A. AD CEREALEM P(RAE)F(ECTVM) ANNONAE. Mensae oleariae, quae ita caducae fuerint, ut nullus possit adserere dominium, vicenis follibus per officium

2 adserere dominium] *scripsi*, adherere dominio *V*

distrabantur. Sed si quis mensam oleariam praedictis follibus emptam cariore pretio vendiderit, ferreis vinculis constrictus ad Illyricum transmittatur poenam congruam luiturus. Si quis autem mensam oleariam in dominio suo retinens vivendi cursum impleverit, eandem mensam ad successores proprios cum reliquis suis rebus hereditario poterit iure transmittere. DAT. KAL. MAR. NICOMEDIAE, ACO(EPTA) VIII ID. APRIL. ROMAE IANVARINO 5
ET IVSTO CONSS.

V

2 concruam V

XXV. DE FRUMENTO CARTHAGINIENSI.

xxu] V^{2*}, om. V¹

I, 25, 1 (315 [?] Dec. 12).

IMP. CONSTANTINVS A. AD CATVLLINVM F(RO)C(ONSVLEM) AFRIQ(AE). Si quis corpora aeneo frumento obnoxia distraxerit, ab omni interpellatione liber sit, quamvis alia corpora possederit sive coemerit libera ab aenei frumenti inquietudine. Comparatores enim rerum obnoxiarum teneri oportet pro modo eius rei, quam adepti sunt, etiamsi extra liberalitatem rem fuerint consecuti. Sed quia plerique ex magistratibus aenei frumenti pensitationi obnoxii vel ipsi sibi, dum administrant, alios subrogarunt vel redempti pro aliis alios creaverunt, rescissis subrogationibus ad eiusdem aenei frumenti pensitationem teneantur. Illos enim solos ex subrogatis perseverare oportet, quos constiterit idoneos esse facultatibus et minus idoneorum loco non a redemptis magistratibus subrogatos. DAT. 10
PRID. ID. DECEMB. SIRMII CONSTANTINO A. IIII ET LICINIO IIII CONSS.

V

1 catulinum V proconsulem] pū V 2 dis- | tion] scripsi, pensitatione V 6 uel ipsi col-
traxerit] Gothofredus, detraxerit V 3 aeneis V | locandum ante aenei 7 ad] requiritur iidem
4/5 liberalitate V 5 fuerit V 5/6 pensita- | ad similiae

XXVI. DE FRUMENTO ALEXANDRINO.

xxui] V^{2*}, om. V¹. — Iust. 11, 28.

I, 26, 1 (412 Ian. 28).

IMP. HONOR(IVS) ET THEOD(OSIVS) AA. ANTHEMIO F(RAEFECTO) P(RAETORI)O. In aestimatione frumenti, quod ad civitatem Alexandrinam convehitur, quidquid de crithologiae et zygostasii munere et pro nauclerorum tuenda substantia eminentia tua disposuit, roboramus. Adque ut curialibus praedae auferatur occasio, iubemus eos ad huiusmodi sollicitudinem adfectandam numquam accedere, sed designata officia tuis provisionibus examinata 5
sollicitudinem praedictam implere. DAT. V KAL. FEB. CONSTAN(TINO)P(OLI) HONORIO VIII ET THEODOSIO V AA. CONSS.

V. — IVST. 11, 28, 1.

2 crithologiae scripsi, crithologia V Iust. | (X) tuendas substanti eminentia V 5 exa-
3 nauclerorum] Iust. (K), naucleriorum V Iust. | minata] Iust., animata V

II, 26, 2 (436 Iun. 4).

IMP. THEOD(OSIVS) ET VAL(ENTINI)ANVS AA. ISIDORO F(RAEFECTO) P(RAETORI)O. Diurnos centum et decem modios alimoniis Alexandrinae civitatis addi decernimus, ut nemo privetur eo quod nunc usque percepit et perissochoregiae nomen penitus amputetur et tesserae designentur et nostrae pietatis nomine censeantur. DAT. PRID. NON. IVN. CONSTAN(TINO)P(OLI) 5
ISIDORO ET SENATORE CONSS.

V. — IVST. 11, 28, 2.

2 alimniis V

XXVII. DE ALEXANDRINAE PLEBIS PRIMATIBVS.

xxvii] *V*^{2*}, *om. V*¹. — *Iust.* 11, 29: de Alexandriae primatibus.

XIII, 27, 1 (396 Febr. 5).

IMPP. ARCAD(IVS) ET HONOR(IVS) AA. GENNADIO P(RAE)F(ECTO) AVGVSTALI. Archigerontes
 et dioecetae ergasiotanorum numero deligantur, non nisi Christiani dirigantur *IVST.*
 quod officium tuum sollicite observet excubiis. DAT. NON. FEBR. CONST(ANTINO)P(OLI), P(RO)-
 P(OSITA) ALEXANDRIAE EPTYOHEO ARCAD(IO) III ET HONORIO III AA. CONS.

V. — *IVST.* 1, 4, 5.2 dioecetae *V* ergasiotanorum] *scr.* de ergasiotanorum 3 sollicite] *Iust.*, sollice *V*

XIII, 27, 2 (436 Iun. 4).

IMPP. DD. NN. THEOD(OSIVS) ET VAL(ENTINI)ANVS AA. ISIDORO P(RAE)F(ECTO) P(RANTORI)O.
 Corporatos civitatis Alexandrinae repurgandi fluminis onere liberamus et pro tenore et
 dispositione tua quadringentos solidos ex dinummio vectigali memoratae civitatis praecommodari decernimus, ita ut ex titulo navium omnibus modis repensentur. DAT. FEB.
 NON. IVN. CONSTAN(TINO)P(OLI) ISIDORO ET SENATORE CONS.

V. — *IVST.* 11, 29, 1.2 teniore *V* 3 quadringentos *V* 4 navium] pensetur *V* *Iust.*
Iust., naviorum *V* repensentur] *scripsi*, re-